RETTENS DOM (Fjerde Udvidede Afdeling)

15. juni 2005 *

I sag T-171/02,

Regione autonoma della Sardegna ved avvocati dello Stato G. Aiello og G. Albenzio, og med valgt adresse i Luxembourg,

sagsøger,

støttet af:

Confederazione italiana agricoltori della Sardegna,

Federazione regionale coltivatori diretti della Sardegna,

Federazione regionale degli agricoltori della Sardegna,

* Processprog: italiensk.

Cagliari (Italien) ved avocats F. Ciulli og G. Dore,

intervenienter,

mod

Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved V. Di Bucci, som befuldmægtiget, og med valgt adresse i Luxembourg,

sagsøgt,

angående en påstand om annullation af Kommissionens beslutning 2002/229/EF af 13. november 2001 om regionen Sardiniens (Italien) påtænkte støtteordning til fordel for omstrukturering af kriseramte bedrifter inden for sektoren for beskyttede afgrøder (EFT 2002 L 77, s. 29),

har

DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABERS RET
I FØRSTE INSTANS (Fjerde Udvidede Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, H. Legal, og dommerne V. Tiili, A.W.H. Meij, M. Vilaras og N.J. Forwood,

justitssekretær: ekspeditionssekretær J. Palacio González,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 1. juli 2004,

afsagt følgende

Dom

Sagens baggrund

1 Ved skrivelse af 12. januar 1998 anmeldte de italienske myndigheder over for Kommissionen en støtteordning, der var vedtaget ved Giunta regionale della Sardegnas (regionalrådet på Sardiniens) bekendtgørelse nr. 48/7 af 2. december 1997 om godkendelse af en »regionalplan for omstrukturering af bedrifter inden for sektoren for beskyttede afgrøder« (herefter »den påtænkte støtteordning«). Kommissionen modtog anmeldelsen den 15. januar 1998.

2 Hensigten med den påtænkte støtteordning var først og fremmest at indføre en støtteordning til fordel for omstrukturering.

3 Ordningen omfattede kriseramte små landbrugsbedrifter (SLV) på Sardinien. De kriterier, der gjorde det muligt at kategorisere en SLV som kriseramt i den påtænkte

støtteordnings forstand, var for det første, at den »i de seneste tre høstår har haft et gennemsnitligt driftsunderskud på mindst 25% af nettokapitalafkastet«, og for det andet, at »den forfaldne gæld pr. 31. december 1996 andrager mindst 30% af bedriftens formue«. Ifølge de italienske myndigheder opfyldte ca. 500 SLV'er på Sardinien disse kriterier.

4 For at være omfattet af støtteordningen skulle de støtteberettigede virksomheder opfylde et antal betingelser, bl.a. betingelsen om »fremlæggelse af en omstruktureringsplan med angivelse af mulighederne for aflønning af alle produktionsfaktorer på sædvanlige driftsbetingelser samt opnåelse af et driftsoverskud« og om »afvikling af en del af bedriftens aktiviteter, strukturer og formuegoder, for så vidt som dette [var] nødvendigt for at opnå en økonomisk og finansiel balance«.

5 Ordningen vedrørte sektoren for beskyttede landbrugsafgrøder. De omfattede produkter var forskellige slags grøntsager, frugt, svampe, planter og blomster, der dyrkes i væksthus.

6 Den påtænkte støtteordning bestod for det første i foranstaltninger til omstrukturering af de støtteberettigede virksomheders gæld. Disse foranstaltninger skulle enten vedtages af de pengeinstitutter, som var kreditorer i den pågældende virksomhed (afkald på renter og morarenter af de forfaldne fordringer pr. 31.12.1996, afkald på morarenter af de fordringer, der ville forfalde mellem den 1.1.1997 og tidspunktet for indgåelsen af gældsomlægningsaftalen), eller af de regionale myndigheder (delvis overtagelse af hovedstolen af den forfaldne gæld pr. 31.12.1996, godtgørelse af renterne af de fordringer, der ville forfalde eller blive stiftet efter den 31.12.1996). Den andel af omkostningerne forbundet med disse foranstaltninger, som skulle afholdes af de regionale myndigheder, var på 75% af den samlede forfaldne gæld pr. 31. december 1996, fraregnet morarenter til kreditorbankerne. Foranstaltningernes maksimale varighed var fastsat til 15 år.

7 For det andet kunne der ydes et tilskud, der ikke skulle tilbagebetales, til forskellige former for investeringer i produktionsredskaber (installering af beskyttelses-, udluftnings-, ventilations-, isolerings-, afvandings- og vandingsudstyr samt tilpasning eller udskiftning af utidssvarende udstyr). Disse investeringer blev betegnet som »absolut nødvendige« for omstruktureringen. De regionale myndigheder skulle afholde 75% af de samlede støtteberettigende udgifter. Foranstaltningernes varighed var anført som »den tid, der er nødvendig for deres gennemførelse«.

8 For det tredje var der planlagt foranstaltninger vedrørende teknisk bistand, erhvervsuddannelse og rådgivning fra Ente regionale di sviluppo e assistenza tecnica in agricoltura (det regionale agentur for udvikling og teknisk bistand i landbrugssektoren). Disse foranstaltninger var betegnet som en »sædvanlig service«, hvis udførelse »ikke medfør[te] yderligere omkostninger«. Varigheden heraf var »ubegrænset«.

9 De samlede offentlige midler, der var afsat til finansiering af støtteordningen til fordel for omstrukturering, beløb sig til 60 mia. italienske lire (ITL), eller ca. 30 mio. EUR. Den maksimale støtte, som hver virksomhed, der var omfattet af ordningen, kunne modtage, var begrænset til 600 mio. ITL, eller ca. 300 000 EUR.

10 Den påtænkte støtteordning tog for det andet højde for den hensigt, som Den Italienske Republik havde givet udtryk for, nemlig at yde støtte til redning af SLV'er, der var i en midlertidig finansiel og alvorlig krise, som redningsstøtte, »der k[unne] ydes i form af en garanti eller i form af ydelse af lån på et minimumsbeløb til sædvanlig rente, eller i alle tilfælde beregnet ud fra den forudsætning, at bedriften holdes i gang indtil omstruktureringsfasen«.

11 Ved skrivelse af 1. februar 1999 meddelte Kommissionen Den Italienske Republik sin beslutning om at indlede den formelle undersøgelsesprocedure i henhold til artikel 88, stk. 2, EF. De italienske myndigheder modtog skrivelsen den 4. februar 1999.

12 Ved skrivelse af 14. september 2001 anmodede de italienske myndigheder Kommissionen om at vedtage en endelig beslutning inden for to måneder i henhold til artikel 7, stk. 7, i Rådets forordning (EF) nr. 659/1999 af 22. marts 1999 om fastlæggelse af regler for anvendelsen af traktatens artikel [88 EF] (EFT L 83, s. 1). Kommissionen modtog denne skrivelse den 17. september 2001.

13 Den 13. november 2001 vedtog Kommissionen beslutning 2002/229/EF om regionen Sardiniens (Italien) påtænkte støtteordning til fordel for omstrukturering af kriseramte bedrifter inden for sektoren for beskyttede afgrøder (EFT L 77, s. 29, herefter »beslutningen«). Beslutningen blev offentliggjort den 20. marts 2002.

14 I henhold til beslutningens artikel 1 er den påtænkte støtteordning uforenelig med fællesmarkedet og kan ikke gennemføres.

Procedure og parternes påstande

15 Ved stævning indleveret til Rettens Justitskontor den 6. juni 2002 har Regione autonoma della Sardegna anlagt den foreliggende sag.

16 Sagen blev oprindeligt henvist til Første Udvidede Afdeling. Da den refererende dommer senere blev tilknyttet Fjerde Afdeling som følge af den pr. 1. oktober 2003 indtrufne ændring af sammensætningen af Rettens afdelinger, overgik sagen til Fjerde Udvidede Afdeling.

17 Ved stævning indleveret til Rettens Justitskontor den 8. august 2002 har Confederazione italiana agricoltori della Sardegna, Federazione regionale coltivatori diretti della Sardegna og Federazione regionale degli agricoltori della Sardegna begæret tilladelse til at intervenere til støtte for sagsøgerens påstande. Denne interventionsbegæring er forkyndt for parterne. Parterne har ikke fremsat bemærkninger inden for den hertil fastsatte frist.

18 Ved kendelse af 9. december 2002 imødekom formanden for Rettens Første Udvidede Afdeling interventionsbegæringen. Intervenienterne har indgivet interventionsindlæg til Rettens Justitskontor den 5. februar 2003.

19 Parterne har afgivet mundtlige indlæg og besvaret de af Retten stillede spørgsmål i retsmødet den 1. juli 2004. Kommissionen har under retsmødet frafaldet sin påstand om afvisning af sagen som for sent anlagt. Dette er blevet ført til retsbogen.

20 Sagsøgeren har nedlagt følgende påstande:

— Beslutningen annulleres.

— Kommissionen tilpligtes at betale sagens omkostninger.

21 Intervenienterne har nedlagt følgende påstande:

— Principalt annulleres beslutningen.

— Subsidiært annulleres beslutningen »for så vidt som den ikke fastslår, at støtten er lovlig op til et beløb på 100 000 EUR pr. virksomhed«.

— Kommissionen tilpligtes at betale sagens omkostninger.

22 Kommissionen har nedlagt følgende påstande:

— Frifindelse.

— Sagsøgeren tilpligtes at betale sagens omkostninger, og intervenienterne bærer deres egne omkostninger og betaler Kommissionens omkostninger i forbindelse med interventionen.

Retlige bemærkninger

A — *Påstandene om fuldstændig annullation af beslutningen*

23 Til støtte for påstandene om fuldstændig annullation af beslutningen har sagsøgeren, støttet af intervenienterne, i det væsentlige gjort følgende otte anbringender gældende:

— Der er sket tilsidesættelse af punkt 4.1, første afsnit, i Kommissionens meddelelse 97/C 283/02 af 19. september 1997 om Fællesskabets rammebestemmelser for statsstøtte til redning og omstrukturering af kriseramte virksomheder (EFT C 283, s. 2, herefter »rammebestemmelserne«).

— Der er sket tilsidesættelse af artikel 88 EF.

— Sagsbehandlingstiden har været uforholdsmæssigt lang.

— Der er sket tilsidesættelse af princippet om beskyttelse af den berettigede forventning.

— Der er sket tilsidesættelse af artikel 253 EF.

— Der har ikke været udvist agtpågivenhed.

— Der er sket tilsidesættelse af artikel 87, stk. 3, litra c), EF og af rammebestemmelserne.

— Der er sket tilsidesættelse af artikel 7, stk. 4, i forordning nr. 659/1999.

24 Intervenienterne har i øvrigt anmodet Retten om »i givet fald mere subsidiært at fastslå, at de ulovlige bestemmelser ikke kan finde anvendelse som omhandlet i artikel 241 EF«, og de har i det væsentlige gjort følgende fire yderligere anbringender gældende:

— Der er sket tilsidesættelse af retten til at blive hørt.

— Der er sket tilsidesættelse af artikel 87, stk. 2, litra b), EF.

— Der er sket tilsidesættelse af artikel 158 EF og af erklæring nr. 30 om ø-områder, der findes som bilag til slutakten til Amsterdam-traktaten.

— Der er sket tilsidesættelse af Rådets direktiv 72/159/EØF af 17. april 1972 om modernisering af landbrugsbedrifter (EFT L 96, s. 1) og af Rådets direktiv 75/268/EØF af 28. april 1975 om landbrug i bjergområder og i visse ugunstigt stillede områder (EFT L 128, s. 1).

25 Der skal foretages en successiv gennemgang af disse to grupper af anbringender.

1. *De anbringender, der er fælles for sagsøgeren og intervenienterne*

a) Anbringendet om tilsidesættelse af rammebestemmelsernes punkt 4.1, første afsnit

Parternes argumenter

26 Ifølge sagsøgeren, som støttes heri af intervenienterne, har Kommissionen overskredet den sædvanlige frist på to måneder, som den har pålagt sig selv i medfør af rammebestemmelsernes punkt 4.1, første afsnit, for at gennemføre proceduren for kontrol af støtteordninger til fordel for omstrukturering af små og mellemstore virksomheder (SMV).

27 Kommissionen har bestridt dette.

Rettens bemærkninger

28 I rammebestemmelsernes punkt 4.1, første afsnit, er det navnlig anført, at Kommissionen »godkender« påtænkte støtteordninger til redning eller omstrukturering af SMV'er eller SLV'er »inden for den sædvanlige tidsfrist på to måneder at regne fra modtagelsen af fuldstændige oplysninger, medmindre ordningen falder ind under den hurtige godkendelsesprocedure, hvorefter sagen godkendes af Kommissionen på 20 arbejdsdage«.

29 Denne formulering skal fortolkes i lyset af de processuelle bestemmelser, der er fastsat i traktaten for så vidt angår kontrollen med statsstøtte. De vejledende retningslinjer, som Kommissionen kan tilvejebringe med henblik på at præcisere den praksis, den har til hensigt at følge på dette område, kan nemlig ikke fravige reglerne i traktaten (jf. dom af 24.2.1987, sag 310/85, Deufil mod Kommissionen, Sml. s. 901, præmis 22, og af 13.6.2002, sag C-382/99, Nederlandene mod Kommissionen, Sml. I, s. 5163, præmis 24).

30 Med henblik på kontrollen med de nye støtteordninger, som medlemsstaterne påtænker at indføre, sondrer artikel 88 EF mellem en indledende undersøgelse og en formel undersøgelsesprocedure.

31 Den indledende undersøgelse i henhold til artikel 88, stk. 3, EF har alene til formål at give Kommissionen tid til at overveje og undersøge sagen i så tilstrækkeligt omfang, at den kan danne sig en umiddelbar opfattelse af de anmeldte støtteprojekter og enten konstatere, at de ikke udgør støtte, at de er forenelige med fællesmarkedet, eller at de giver anledning til tvivl herom og kræver en nærmere undersøgelse (Domstolens dom af 11.12.1973, sag 120/73, Lorenz, Sml. s. 1471, præmis 3, og af 3.5.2001, sag C-204/97, Portugal mod Kommissionen, Sml. I, s. 3175, præmis 34). Af hensyn til medlemsstaternes interesse i, at der hurtigt opnås klarhed, må denne undersøgelse i princippet anses for at være hastende, og skal derfor gennemføres inden for en bindende frist på to måneder fra tidspunktet for Kommissionens modtagelse af en fuldstændig anmeldelse (jf. Lorenz-dommen, præmis 4, og Domstolens dom af 28.1.2003, sag C-334/99, Tyskland mod Kommissionen, Sml. I, s. 1139, præmis 49 og 50).

32 Hvad angår den formelle undersøgelsesprocedure i henhold til artikel 88, stk. 2, første afsnit, EF er denne uomgængelig, når Kommissionen ikke efter den indledende undersøgelse kan nå til den overbevisning, at en påtænkt støtteordning ikke udgør støtte, eller at den, selv om den udgør støtte, er forenelig med fællesmarkedet. Den har i sådanne tilfælde til formål dels at gøre det muligt for Kommissionen at opnå fuld oplysning om alle sagens omstændigheder ved — som den har pligt til — at indhente alle de udtalelser, der er nødvendige for at træffe en

endelig afgørelse, dels at beskytte de potentielt interesserede tredjeparters rettigheder ved at give dem mulighed for at blive hørt (Domstolens dom af 20.3.1984, sag 84/82, Tyskland mod Kommissionen, Sml. s. 1451, præmis 13, og af 14.11.1984, sag 323/82, Intermills mod Kommissionen, Sml. s. 3809, præmis 17, samt dommen i sagen Portugal mod Kommissionen, præmis 33).

33 Det følger heraf, at en påtænkt støtteordning til fordel for omstrukturering af SMV'er kun kan godkendes af Kommissionen inden for den frist, der er angivet i rammebestemmelsernes punkt 4.1, første afsnit, hvis Kommissionen efter udløbet af den »sædvanlige frist på to måneder«, altså den frist, der er fastsat for dens indledende undersøgelse, enten finder, at de påtænkte foranstaltninger ikke udgør støtte, eller at de udgør støtte, hvis forenelighed med fællesmarkedet er utvivlsom. Hvis Kommissionen derimod ikke er i stand til at nå til en sådan konklusion, påhviler det den at indlede den formelle undersøgelsesprocedure.

34 Denne fortolkning bekræftes i øvrigt af den måde, hvorpå fristen på 20 arbejdsdage er beskrevet i Kommissionens meddelelse 92/C 213/03 af 2. juli 1992 om den hurtige procedure for godkendelse af støtteordninger til SMV og af ændringer i eksisterende støtteordninger (EFT C 213, s. 10), som rammebestemmelserne henviser til. Af ordlyden af denne meddelelses andet og tredje afsnit fremgår det, at selv i tilfælde hvor en påtænkt støtteordning opfylder alle kriterierne for, at fristen på 20 arbejdsdage begynder at løbe, er det kun »principielt«, at Kommissionen ikke rejser indvendinger efter udløbet af denne frist, og den bevarer derfor fuldt ud sin beføjelse til at »træffe beslutning«, dvs. i givet fald at vedtage en beslutning om at indlede den formelle undersøgelsesprocedure og efter gennemførelsen af denne procedure at træffe en endelig beslutning, der er positiv, betinget eller negativ.

35 Da rammebestemmelsernes punkt 4.1, første afsnit, således alene henviser til den frist, der finder anvendelse på den indledende undersøgelse i henhold til artikel 88 EF, som fortolket af Domstolen, skal dette selvstændige anbringende forkastes, og anbringendet om tilsidesættelse af artikel 88 EF skal undersøges.

b) Anbringendet om tilsidesættelse af artikel 88 EF

Parternes argumenter

36 Ifølge sagsøgeren har Kommissionen fremsendt anmodningerne om supplerende oplysninger lidt efter lidt i stedet for at samle dem, og har dermed handlet i strid med formålet med den indledende undersøgelse i artikel 88, stk. 3, EF som er af uopsættelig karakter, navnlig når den påtænkte støtteordning som i den foreliggende sag omhandler kriseramte virksomheder.

37 Ifølge intervenienterne har Kommissionen besluttet at indlede den formelle undersøgelsesprocedure i henhold til artikel 88, stk. 2, første afsnit, EF efter udløbet af den hertil fastsatte frist på to måneder, og dermed mod en støtteordning, der som følge heraf var blevet en eksisterende ordning.

38 Kommissionen har bestridt dette.

Rettens bemærkninger

39 Sagsøgerens argumenter vedrørende forløbet af den indledende undersøgelse og intervenienternes argumenter vedrørende betingelserne for, at der kan træffes beslutning om at indlede den formelle undersøgelsesprocedure, skal bedømmes i lyset af de principper, der var udviklet inden forordning nr. 659/1999's ikrafttræden. Denne fandt nemlig sted den 16. april 1999, hvor den formelle undersøgelsesprocedure allerede var iværksat.

40 For det første, og som det blev bemærket i forbindelse med bedømmelsen af det foregående anbringende, skal den indledende undersøgelse gennemføres inden for en ufravigelig frist på to måneder fra Kommissionens modtagelse af den fuldstændige anmeldelse. En anmeldelse må anses for fuldstændig, hvis den fra begyndelsen eller efter medlemsstatens svar på de af Kommissionens stillede spørgsmål indeholder de oplysninger, som er nødvendige for, at Kommissionen kan danne sig en umiddelbar opfattelse af støttens forenelighed med traktaten (Domstolens dom af 15.2.2001, sag C-99/98, Østrig mod Kommissionen, Sml. I, s. 1101, præmis 56).

41 Heraf følger, at Kommissionen ikke kunne forhindre, at fristen på de to måneder begyndte at løbe, ved at anmode om oplysninger, der ikke var nødvendige for, at den kunne danne sig en umiddelbar opfattelse (dommen i sagen Østrig mod Kommissionen, præmis 61-65), men den kan derimod i overensstemmelse med hensigten med artikel 88, stk. 3, EF, indlede en dialog med medlemsstaten, der gør det muligt at fuldstændiggøre anmeldelsen i tilfælde, hvor de nødvendige oplysninger ikke fremgår heraf (Domstolens dom af 9.10.1984, forenede sager 91/93 og 127/83, Heineken Brouwerijen, Sml. s. 3435, præmis 17 og 18, af 14.2.1990, sag C-301/87, Frankrig mod Kommissionen, Sml. I, s. 307, præmis 27 og 28, og af 19.10.2000, forenede sager C-15/98 og C-105/99, Italien og Sardegna Lines mod Kommissionen, Sml. I, s. 8855, præmis 44, samt Rettens dom af 15.3.2001, sag T-73/98, Prayon-Rupel mod Kommissionen, Sml. II, s. 867, præmis 99).

42 I den foreliggende sag har Kommissionen, efter at have modtaget den første anmeldelse fra de italienske myndigheder den 15. januar 1998, fundet, at den ikke havde alle de oplysninger, der var nødvendige for at danne sig en umiddelbar opfattelse. Ved telefax af 9. marts 1998 anmodede Kommissionen Den Italienske Republik om i første omgang at fremsende en række supplerende oplysninger inden for en frist på fire uger. Kommissionens tjenestegrene mødtes tillige med sagsøgerens repræsentanter den 4. juni 1998. Ved telefax af 19. juni 1998 anmodede Kommissionen de italienske myndigheder om skriftligt at bekræfte de oplysninger, de havde afgivet under dette møde, og at fremsende de oplysninger, Kommissionen havde anmodet om den 9. marts 1998, inden for en frist på fire uger. Sagsøgeren besvarede disse anmodninger ved skrivelse af 27. august 1998, som de italienske

myndigheder fremsendte til Kommissionen den 10. september 1998, og som denne modtog den 15. i samme måned. Kommissionen vurderede herefter, at den stadig ikke havde alle de nødvendige oplysninger. Ved telefax af 19. oktober 1998 anmodede den derfor Den Italienske Republik om at fremsende endnu en række supplerende oplysninger inden for en frist på fire uger. Sagsøgeren besvarede denne anmodning ved skrivelse af 12. november 1998, som de italienske myndigheder fremsendte til Kommissionen den 16. november 1998, og som denne modtog den 19. i samme måned.

43 Der forløb mere end ti måneder fra det tidspunkt, hvor Kommissionen modtog den første anmeldelse, og til anmeldelsen var fuldstændig.

44 Imidlertid bemærkes, at undersøgelsen af den korrespondance, der blev udvekslet i den forbindelse, for det første har vist, at den første anmeldelse, der bestod af fem sider, kun indeholdt en mangelfuld og upræcis beskrivelse af den støtteordning til fordel for omstrukturering, som Den Italienske Republik agtede at indføre, hvilket navnlig gjaldt kriterierne for støtteberettigelse og de foranstaltninger, der skulle fremgå af den omstruktureringsplan, som hver støtteberettiget virksomhed skulle fremlægge for at modtage individuel støtte. I øvrigt var det i generelle vendinger fastsat, at der kunne ydes redningsstøtte. De italienske myndigheder frafaldt senere muligheden for at yde en sådan støtte, men oplyste først Kommissionen herom ved skrivelse af 10. september 1998.

45 Kommissionen stillede ganske vist efterfølgende nye eller supplerende spørgsmål ved skrivelser af 19. juni og 19. oktober 1998, men gentog også spørgsmålene af 9. marts 1998, som kun var blevet besvaret ved skrivelse af 10. september 1998. Kommissionen gentog ved denne lejlighed bl.a. sin anmodning om fremsendelse af den økonomiske dokumentation, som ikke fremgik af anmeldelsen, og som den havde gjort opmærksom på nødvendigheden af under mødet den 4. juni 1998. Sagsøgeren har selv erkendt, at det var med henblik på at »klarlægge omfanget og virkningerne« af den påtænkte støtteordning, at »Kommissionen og de italienske myndigheder udvekslede en omfattende korrespondance« under den indledende undersøgelse.

46 Endelig bemærkes, at den påtænkte støtteordning var af utvivlsom betydning, eftersom hensigten var at løse problemerne for ca. 500 virksomheder, eller omkring en fjerdedel af de SMV'er, som driver virksomhed inden for sektoren for væksthusdyrkning på Sardinien, og havde en vis kompleksitet, eftersom det omfattede iværksættelse af en støtteordning, som indebar forskellige finansielle foranstaltninger, der alt efter det konkrete tilfælde skulle varetages af de regionale myndigheder eller af de banker, som var kreditorer i pågældende virksomheder, samt forskellige investeringsforanstaltninger til disses fordel.

47 Under disse omstændigheder er det med rette, at Kommissionen ved sine successive anmodninger har søgt at indhente de oplysninger fra de italienske myndigheder, der var nødvendige for at danne sig en umiddelbar opfattelse. Når en medlemsstat har indgivet en mangelfuld og uprecis anmeldelse, og den herefter med forsinkelse har fremsendt de supplerende oplysninger og præciseringer, som Kommissionen med rette har anmodet om, kan medlemsstaternes regionale myndigheder ikke støtte ret på den forsinkelse, der er en følge heraf.

48 For det andet bemærkes, at en anmeldt støttes overgang til at være en eksisterende støtte er undergivet to nødvendige og tilstrækkelige betingelser. Den første er, at Kommissionen undlader at indlede den formelle undersøgelsesprocedure inden for en frist på to måneder efter, at anmeldelsen af støtten er blevet fuldstændig. Den anden er, at medlemsstaten giver Kommissionen forhåndsmeddelelse om iværksættelsen af den påtænkte støtteforanstaltning (jf. Lorenz-dommen, præmis 4 og 6, og dommen i sagen Østrig mod Kommissionen, præmis 84).

49 I den foreliggende sag er det tilstrækkeligt at fastslå, at Den Italienske Republik ikke har fremsendt en forudgående meddelelse til Kommissionen om gennemførelsen af den påtænkte støtteforanstaltning, hvorfor en af de to nødvendige betingelser for, at den påtænkte støtteordning kunne overgå til at være eksisterende støtte, ikke er opfyldt, og ordningen derfor fortsat skulle betragtes som ny støtte, hvorefter Kommissionen med rette kunne beslutte at indlede den formelle undersøgelsesprocedure (jf. i samme retning Rettens dom af 7.6.2001, sag T-187/99, Agrana Zucker und Stärke mod Kommissionen, Sml. II, s. 1587, præmis 39).

50 Dette anbringende må følgelig forkastes i sin helhed.

c) Anbringendet om, at sagsbehandlingstiden har været uforholdsmæssig lang

Parternes argumenter

51 Idet sagsøgeren finder, at sagsbehandlingstiden har været uforholdsmæssig lang, har regionen, støttet af intervenienterne, gjort gældende, at der er sket tilsidesættelse af princippet om en rimelig sagsbehandlingstid samt af det grundlæggende krav om retssikkerhed.

52 Kommissionen har bestridt dette.

Rettens bemærkninger

53 Overholdelsen af en rimelig frist under den administrative sagsbehandling er et almindeligt fællesskabsretligt princip (Rettens dom af 27.11.2003, sag T-190/00, Regione Siciliana mod Kommissionen, Sml. II, s. 5015, præmis 136). I øvrigt følger det af det grundlæggende krav om retssikkerhed, at Kommissionen ikke i det uendelige kan udsætte udøvelsen af sine beføjelser, og at Domstolen derfor skal undersøge, om den langsommelige sagsbehandling er en konsekvens af Kommissionens egne handlinger (Domstolens dom af 24.9.2002, forenede sager C-74/00 P og C-75/00 P, Falck og Acciaierie di Bolzano mod Kommissionen, Sml. I, s. 7869, præmis 140 og 141, og Rettens dom af 14.1.2004, sag T-109/01, Fleuren Compost mod Kommissionen, Sml. II, s. 127, præmis 145-147).

54 I den foreliggende sag fremgår det af forløbet af den indledende undersøgelse, som er beskrevet i præmis 42 ovenfor, at der gik over 12 måneder fra Kommissionens modtog den første anmeldelse den 15. januar 1998, til Den Italienske Republik modtog meddelelsen om beslutningen om at indlede den formelle undersøgelsesprocedure den 4. februar 1999.

55 Mere end otte måneder af denne periode vedrører imidlertid den tid, som forløb mellem fremsendelsen til Den Italienske Republik af den første anmodning om supplerende oplysninger den 9. marts 1998 og Kommissionens modtagelse af disse oplysninger den 19. november 1998. Sagsøgeren har i sit indlæg erkendt, at den korrespondance, der fandt sted i denne periode, gjorde det muligt at klarlægge den påtænkte støtteordnings indhold og omfang. Sagsøgeren har ligeledes under retsmødet indrømmet, at varigheden af denne udveksling for en væsentlig del var forårsaget af regionens forsinkede og mangelfulde besvarelser af de spørgsmål, som Kommissionen havde stillet. Henset hertil og til de omstændigheder, der er beskrevet i præmis 44-46 ovenfor, kan der ikke gives sagsøgeren medhold i, at den indledende undersøgelse har været urimelig langvarig, eller at Kommissionen har handlet urimeligt langsomt.

56 Hvad angår den formelle undersøgelsesprocedure gælder der efter ikrafttrædelsen af forordning nr. 659/1999 af 16. april 1999 for denne en vejledende frist på 18 måneder, der kan forlænges efter aftale mellem Kommissionen og vedkommende medlemsstat, jf. forordningens artikel 7, stk. 6. Forordningen finder anvendelse på al verserende sagsbehandling i Kommissionen på tidspunktet for dens ikrafttrædelse, med undtagelse af særlige gældende bestemmelser (Rettens dom af 10.4.2003, sag T-369/00, Loiret mod Kommissionen, Sml. II, s. 1789, præmis 50 og 51). Denne bestemmelse finder derfor anvendelse i den foreliggende sag.

57 Da den frist på 18 måneder, der er fastsat i artikel 7, stk. 6, i forordning nr. 659/1999, kun er vejledende, bør det undersøges, om det kan udledes af forløbet af den

formelle undersøgelsesprocedure, at Kommissionen har tilsidesat princippet om en rimelig sagsbehandlingstid eller har handlet uforholdsmæssigt langsomt. Proceduren forløb således:

— 4. februar 1999: Den Italienske Republik modtager Kommissionens skrivelse af 1. februar 1999, hvori denne meddeler, at den har besluttet at indlede den formelle undersøgelsesprocedure, og opfordrer Den Italienske Republik til at fremsætte sine skriftlige bemærkninger inden for en frist på en måned.

— 15. juni 1999: Kommissionen modtager Den Italienske Republiks bemærkninger.

— 3. juli 1999: offentliggørelse af Kommissionens meddelelse 1999/C-187/02 om en opfordring til at fremsætte bemærkninger (EFT C 187, s. 2).

— 7. december 1999: Kommissionen fremsender en anmodning om supplerende oplysninger, som Den Italienske Republik modtager samme dag. Oplysningerne skal indgives inden for en frist på fire uger.

— 4. juli 2000: Kommissionen modtager en anmodning om »udsættelse af fristen for procedurens afslutning«, fremsendt af Den Italienske Republik på sagsøgerens foranledning.

— 11. juli 2000: Kommissionen bevilger en udsættelse på to måneder med henblik på fremlæggelse af de oplysninger, den havde anmodet om den 7. december 1999.

— 9. februar 2001: Kommissionen modtager de oplysninger, den havde anmodet om den 7. december 1999.

— 17. september 2001: Kommissionen modtager en anmodning om vedtagelse af en endelig beslutning inden for en frist på to måneder i henhold til artikel 7, stk. 6, i forordning nr. 659/1999, fremsendt af Den Italienske Republik på sagsøgerens foranledning.

— 15. november 2001: Den Italienske Republik modtager meddelelsen om beslutningen.

58 Af dette forløb kan det udledes, at en periode på 17 måneder, der ikke overstiger den vejledende frist på 18 måneder i henhold til artikel 7, stk. 6, i forordning nr. 659/1999, forløb fra indledningen af den formelle undersøgelsesprocedure til anmodningen om forlængelse af denne frist, og at der samlet forløb 33½ måned indtil procedurens afslutning.

59 Dette skyldes navnlig den manglende overholdelse af den frist på en måned, som den Italienske Republik havde til at indgive sine bemærkninger (en frist, der blev overskredet med 3½ måned), af den frist på fire uger til at fremsende de supplerende oplysninger, som Kommissionen havde anmodet om (en frist, der blev overskredet med 6½ måned indtil anmodningen om udsættelse), og af den udsættelse på to måneder, der blev accepteret til indsamling og fremsendelse af disse oplysninger (en frist, der blev overskredet med næsten fem måneder). Selv om det er korrekt, at det var i Den Italienske Republiks interesse at overholde fristerne, men at den ikke var forpligtet hertil, er den ikke desto mindre selv skyld i denne forsinkelse af proceduren (jf. i samme retning Domstolens dom af 21.3.1991, sag C-305/89, Italien mod Kommissionen, Sml. I, s. 1603, præmis 30, og dommen i sagen Regione Siciliana mod Kommissionen, præmis 138).

60 Desuden bemærkes, at selv om den periode på seks måneder, der forløb mellem modtagelsen af Den Italienske Republiks bemærkninger (den 15.6.1999) og Kommissionens fremsendelse af en anmodning om supplerende oplysninger (den 7.12.1999), samt den periode på ni måneder, der forløb mellem modtagelsen af disse oplysninger (den 9.2.2001) og vedtagelsen af beslutningen (den 13.11.2001), forekommer betydelige, er de dog ikke uforholdsmæssige, navnlig henset til de i præmis 46-59 beskrevne omstændigheder, og til den tvivl med hensyn til den påtænkte støtteordnings forenelighed med fællesmarkedet, Kommissionen gav udtryk for i beslutningen om at indlede den formelle undersøgelsesprocedure. Kommissionen kan derfor ikke kritiseres for at have behandlet sagen uforholdsmæssigt langsomt.

61 Som følge heraf skal dette anbringende forkastes.

d) Anbringendet om tilsidesættelse af princippet om beskyttelse af den berettigede forventning

Parternes argumenter

62 Sagsøgeren har gjort gældende, at regionen nærede en berettiget forventning om, at den påtænkte støtteordning var forenelig med fællesmarkedet, dels på grund af den omfattende korrespondance, der blev udvekslet mellem Den Italienske Republik og Kommissionen i løbet af den administrative procedure, dels på grund af sagsbehandlingens ekstraordinært lange varighed. Intervenienterne har anført, at en sådan berettiget forventning er opstået på grund af Kommissionens passivitet i de syv måneder, der gik fra modtagelsen af de sidste oplysninger fra Den Italienske Republik under den formelle undersøgelsesprocedure.

63 Kommissionen har bestridt dette.

Rettens bemærkninger

64 En berettiget forventning om støttens lovlighed kan principielt kun gøres gældende, hvis støtten er blevet ydet under overholdelse af proceduren i artikel 88 EF, medmindre der foreligger ekstraordinære omstændigheder (Domstolens dom af 20.9.1990, sag C-5/89, Kommissionen mod Tyskland, Sml. I, s. 3437, præmis 14 og 16).

65 For at en støtte kan anses for at være ydet under overholdelse af den procedure, der er fastsat i artikel 88 EF, skal denne procedure, der har opsættende virkning, være afsluttet. Heraf følger, at når den formelle undersøgelsesprocedure er indledt i henhold til artikel 88, stk. 2, første afsnit, EF, skal den efterfølgende afsluttes med en positiv beslutning i overensstemmelse med artikel 7, stk. 1 og 3, i forordning nr. 659/1999. Først når Kommissionen har vedtaget en sådan beslutning, og fristen for anlæggelse af søgsmål til anfægtelse af beslutningen er udløbet, kan den støttemodtagende virksomhed anses for at have grund til at nære en berettiget forventning om støttens lovlighed (Rettens dom af 14.5.2002, sag T-126/99, Graphischer Maschinenbau mod Kommissionen, Sml. II, s. 2427, præmis 42).

66 Hvis man i den foreliggende sag antager, at sagsøgeren, som ikke er erhvervsdrivende, men en regional myndighed, der har udarbejdet den påtænkte støtteordning, overhovedet kan gøre en berettiget forventning gældende, må det konstateres, at den anmeldte støtteordning aldrig har været genstand for en positiv beslutning, og at ingen af de faktuelle argumenter, som parterne har gjort gældende, udgør en ekstraordinær omstændighed, der inden selve vedtagelsen af beslutningen kunne give sagsøgeren en forventning om, at Kommissionen anså eller ville anse den påtænkte støtteordning for værende forenelig med fællesmarkedet.

67 For det første bemærkes, at den korrespondance, der blev udvekslet under den administrative procedure, indgik i en dialog, der førte til, at Kommissionen fik tilsendt de oplysninger fra Den Italienske Republik, der var nødvendige for, at den kunne danne sig en umiddelbar opfattelse (jf. præmis 41-47 og 55 ovenfor), og herefter de supplerende oplysninger vedrørende den påtænkte støtteordnings indvirkning på markedet (jf. præmis 59 ovenfor). I øvrigt kan det ud fra denne korrespondance fastslås, at Kommissionen i sine skrivelser, som Den Italienske Republik i øvrigt videresendte til sagsøgeren, altid sørgede for at give udtryk for alvorlig tvivl med hensyn til visse aspekter af den påtænkte støtteordning og at forbeholde sig den endelige vurdering, hvilket Kommissionen i øvrigt også henviste til under retsmødet, uden at dette blev anfægtet.

68 For det andet bemærkes, at den administrative procedure ikke trak urimeligt længe ud, hvilket fremgår af gennemgangen af det foregående anbringende, og det må så meget desto mere fastslås, at varigheden heraf ikke er ekstraordinær.

69 For det tredje bemærkes, at selv om Kommissionen, efter at have modtaget de sidste oplysninger, forblev passiv i syv måneder, indtil Den Italienske Republik anmodede den om at tage stilling inden to måneder i henhold til artikel 7, stk. 7, i forordning nr. 659/1999, kan denne passivitet ikke fortolkes som en stiltiende godkendelse, idet det til enhver tid påhviler Kommissionen at afslutte den formelle undersøgelsesprocedure med en endelig beslutning i overensstemmelse med forordningens artikel 7, stk. 1.

70 Dette anbringende må følgelig forkastes.

e) Anbringendet om tilsidesættelse af artikel 253 EF

Parternes argumenter

71 Sagsøgeren og intervenienterne har gjort gældende, at beslutningen tilsidesætter artikel 253 EF, idet den indeholder en utilstrækkelig begrundelse hvad angår beskrivelsen af den pågældende erhvervssektor samt af undersøgelsen af den påtænkte støtteordnings indvirkning på samhandelen mellem medlemsstaterne og på konkurrencevilkårene.

72 Kommissionen har bestridt dette.

Rettens bemærkninger

73 Begrundelsen for en retsakt skal tilpasses karakteren af den pågældende retsakt og klart angive de betragtninger, som den institution, der har udstedt den anfægtede retsakt, har lagt til grund, således at de berørte parter kan få kendskab til grundlaget for den trufne foranstaltning, og således at den kompetente ret kan udøve sin prøvelsesret. Det kræves imidlertid ikke, at begrundelsen angiver alle de forskellige relevante faktiske og retlige momenter, eftersom spørgsmålet, om den opfylder kravene i artikel 253 EF, ikke blot skal vurderes i forhold til retsaktens ordlyd, men ligeledes til den juridiske og faktuelle sammenhæng, hvori den indgår (Domstolens dom af 20.3.1957, sag 2/56, Geitling mod Den Høje Myndighed, Sml. 1954-1964, s. 41, org.ref.: Rec. s. 9, på s. 37, og af 22.6.2004, sag C-42/01, Portugal mod Kommissionen, Sml. I, s. 6079, præmis 66).

74 Når der er tale om Kommissionens vedtagelse af en beslutning som led i kontrollen med statsstøtte, betyder dette bl.a., at det, for så vidt som det fremgår af de omstændigheder, hvorunder støtten ydes, at den kan påvirke samhandelen mellem medlemsstaterne og fordreje eller true med at fordreje konkurrencevilkårene, i hvert fald påhviler Kommissionen at angive disse omstændigheder i beslutningens begrundelse (jf. Domstolens dom af 13.3.1985, forenede sager 296/82 og 318/82, Nederlandene og Leeuwarder Papierwarenfabriek mod Kommissionen, Sml. s. 809, præmis 24, og af 29.4.2004, sag C-372/97, Italien mod Kommissionen, Sml. I, s. 3679, præmis 71).

75 I den foreliggende sag er det i 41. betragtning til beslutningen anført, at den påtænkte støtte begunstiger fremstillingen af frugt, grøntsager og planter. Sammenholdt med ottende betragtning, der opregner forskellige arter af frugt, grøntsager, planter og blomster dyrket i væksthus af de SLV'er på Sardinien, som den påtænkte støtteordning var rettet mod, må beskrivelsen af den pågældende erhvervssektor anses for tilstrækkelig.

76 Herefter er det, understøttet af talmæssige oplysninger, i 41. betragtning til beslutningen anført, at Italien er den største producent af grøntsager i Den Europæiske Union, og at Sardinien udgør et vigtigt produktionsområde i denne medlemsstat. Der er således gjort rede for de omstændigheder, der medfører, at den påtænkte støtteordning kan påvirke samhandelen mellem medlemsstaterne.

77 I 43. betragtning til beslutningen er det tillige anført, at omstruktureringsstøtten til en kriseramt virksomhed flytter strukturtilpasningsbyrden over på mere effektive virksomheder og opmuntrer til et støttekapløb. Der er i beslutningen også henvist til rammebestemmelsernes punkt 1.1 og 2.3, der også behandler dette spørgsmål. Desuden er der redegjort for de omstændigheder, der medfører, at den påtænkte støtteordning fordrejer eller truer med at fordreje konkurrencevilkårene.

78 Endelig omhandler 51. og 54. betragtning til beslutningen bedømmelsen af den påtænkte støtteordnings forenelighed med betingelsen i rammebestemmelsernes punkt 3.2.2, nr. ii), om imødegåelse af ulovlig konkurrencefordrejning, der fuldstændiggør begrundelsen ved nærmere at redegøre for risikoen for, at den påtænkte støtteordning mærkbart vil forhøje produktionen og påvirke priserne i den berørte sektor.

79 Det fremgår således ikke, at begrundelsen til beslutningen ikke gør det muligt at forstå, hvilken sektor der var omfattet, og hvilken indvirkning den påtænkte støtteordning havde eller kunne have på samhandelen mellem medlemsstaterne og på konkurrencevilkårene.

80 Dette anbringende må følgelig forkastes.

f) Anbringendet om Kommissionens manglende agtpågivenhed

Parternes argumenter

81 Sagsøgeren har, støttet af intervenienterne, bebrejdet Kommissionen, at den kun på abstrakt vis har undersøgt den påtænkte støtteordnings eventuelle virkninger. En konkret analyse ville have vist, at støtteordningen — henset til den begrænsede betydning af Sardiniens sektor for væksthusdyrkning, de støtteberettigede virksomheders begrænsede størrelse og de små støttebeløb — ikke ville påvirke samhandelen eller fordreje eller true med at fordreje konkurrencevilkårene.

82 Kommissionen har bestridt dette.

Rettens bemærkninger

83 Selv om anbringendet formelt vedrører mangelen på agtpågivenhed, viser en nærmere undersøgelse heraf, at det egentlig vedrører beslutningens indhold og ikke om de betingelser, hvorunder den er blevet vedtaget. Sagsøgeren har i øvrigt under retsmødet oplyst, at regionen anfægter »mangelen på agtpågivenhed og begrundelse hvad angår bedømmelsen af den påtænkte støtteordnings forenelighed«, hvilket udgør en »grundlæggende fejl« idet Kommissionen, hvis den havde »taget den faktiske situation i betragtning«, »ville have set, at det i alle tilfælde [var] umuligt, at [den påtænkte støtteordning] k[unne] fordreje konkurrencen«.

84 For så vidt som sagsøgeren udtrykkeligt anfægter 41. og 43. betragtning til beslutningen, der vedrører klassificeringen af den påtænkte støtteordning, bemærkes, at anbringendet enten kan forstås således, at det vedrører en urigtig retsanvendelse, for så vidt som det ifølge artikel 87, stk. 1, EF påhviler Kommissionen at bestemme den påtænkte støtteordnings faktiske indvirkning på samhandelen mellem medlemsstaterne og på konkurrencevilkårene, eller således, at det vedrører et urigtigt skøn, for så vidt som de betingelser for anvendelse af artikel 87, stk. 1, EF, som vedrører samhandelen mellem medlemsstater og konkurrencevilkårene, ikke er opfyldt i den foreliggende sag.

85 Det påhviler dog ikke Kommissionen at godtgøre denne støttes faktiske påvirkning af samhandelen mellem medlemsstaterne og konkurrencevilkårene, men at godtgøre, om den nævnte støtte kan påvirke denne samhandel og fordreje eller true med at fordreje konkurrencevilkårene (Domstolens dom af 29.4.2004, sag C-298/00 P, Italien mod Kommissionen, Sml. I, s. 4087, præmis 49, og dommen i sag C-372/97, Italien mod Kommissionen, præmis 44). I den foreliggende sag har Kommissionen således ikke gjort sig skyldig i en urigtig retsanvendelse ved at undersøge den påtænkte støtteordnings påvirkning af samhandelen mellem medlemsstaterne og af konkurrencevilkårene, således som det er anført i det foregående anbringende.

86 Herefter udelukker den omstændighed, at en støtte er forholdsvis ubetydelig, eller at den støttemodtagende virksomhed er af beskeden størrelse, ikke på forhånd, at samhandelen mellem medlemsstaterne kan være påvirket, eller at støtten fordrejer eller truer med at fordreje konkurrencevilkårene (Domstolens dom af 17.9.1980, sag 730/79, Philip Morris mod Kommissionen, Sml. s. 2671, præmis 11 og 12, af 21.3.1990, sag C-142/87, Belgien mod Kommissionen, Sml. I, s. 959, præmis 43, og af 29.4.2004, sag C-372/97, Italien mod Kommissionen, præmis 53). Dette gælder også for det omhandlede aktivitetsområdes begrænsede størrelse (Domstolens dom af 24.7.2003, sag C-280/00, Altmark Trans og Regierungspräsidium Magdeburg, Sml. I, s. 7747, præmis 82, og af 29.4.2004, sag C-372/97, Italien mod Kommissionen, præmis 60).

87 Andre faktorer, som f.eks., at den erhvervssektor, som de støtteberettigede virksomheder tilhører, er særligt udsat for konkurrence, kan nemlig tillige tages i betragtning (Domstolens dom af 11.11.1987, sag 259/85, Frankrig mod Kommissionen, Sml. s. 4393, præmis 24, og af 29.4.2004, sag C-372/97, Italien mod Kommissionen, præmis 54). Landbrugssektoren, og navnlig sektoren for frugt og grøntsager, er udsat for intens konkurrence. Dens struktur er særligt kendetegnet ved et stort antal små virksomheder, og selv en støtte, der er forholdsvis beskeden på det individuelle plan, kan påvirke konkurrencen og samhandelen mellem medlemsstaterne, såfremt alle eller et meget stort antal virksomheder inden for den pågældende sektor har mulighed for at oppebære den (dom af 29.4.2004, sag C-372/97, Italien mod Kommissionen, præmis 57). De argumenter, som sagsøgeren og intervenienterne har gjort gældende, kan således ikke i sig selv medføre, at der må antages at være foretaget en urigtig skønsudøvelse på dette punkt.

88 På denne baggrund må dette anbringende forkastes.

89 For så vidt som sagsøgeren har anfægtet vurderingen af den påtænkte støtteordnings forenelighed i henhold til artikel 87, stk. 3, litra c), EF, bemærkes, at anbringendet må forstås således, at det vedrører et åbenbart urigtigt skøn, for så vidt som den påtænkte støtteordning ikke ændrede betingelserne for samhandelen på en måde,

der var i strid med Fællesskabets interesse. Anvendelsen af denne bestemmelse forudsætter nemlig, at der også tages hensyn til en statslig foranstaltnings indvirkning på samhandelen mellem medlemsstaterne og på konkurrencevilkårene (Domstolens dom af 14.1.1997, sag C-169/95, Spanien mod Kommissionen, Sml. I, s. 135, præmis 20), hvilket i øvrigt er anført i rammebestemmelsernes punkt 2.4, andet afsnit, og punkt 3.2.2, nr. ii).

90 På denne baggrund falder dette anbringende sammen med det følgende anbringende, hvorefter de vil blive undersøgt samlet.

g) Anbringendet om tilsidesættelse af artikel 87, stk. 3, litra c), EF og af rammebestemmelserne

Parternes argumenter

91 Ifølge sagsøgeren, som støttes heri af intervenienterne, er den undersøgelse af den påtænkte støtteordnings forenelighed med fællesmarkedet, der er foretaget i henhold til artikel 87, stk. 3, litra c), EF om støtte til fremme af udviklingen af visse former for erhvervsvirksomhed eller af visse økonomiske regioner og i henhold til rammebestemmelserne, udtryk for en urigtig retsanvendelse og et åbenbart urigtigt skøn.

92 Intervenienterne har ydermere gjort gældende, at Kommissionen har tilsidesat rammebestemmelsernes punkt 3.2.3, 3.2.4 og 3.2.5.

93 Kommissionen har gjort gældende, at disse argumenter skal forkastes i deres helhed.

Rettens bemærkninger

94 Kommissionen råder ved anvendelsen af traktatens artikel 87, stk. 3, EF over et vidt skøn (dommen i sagen Philip Morris mod Kommissionen, præmis 17, og dommen af 29.4.2004, sag C-372/97, Italien mod Kommissionen, præmis 83).

95 Den kan dog med henblik på udøvelsen af dette skøn gøre brug af retningslinjer i form af retsakter såsom de rammebestemmelser, der finder anvendelse i den foreliggende sag, for så vidt som de ikke strider mod traktaten. Når Kommissionen har vedtaget en sådan retsakt, er den bundet heraf (dommen i sagen Deufil mod Kommissionen, præmis 22, Domstolens dom af 24.3.1993, sag C-313/90, CIRFS m.fl. mod Kommissionen, Sml. I, s. 1125, præmis 36, og dommen i sagen Nederlandene mod Kommissionen, præmis 24).

96 Det tilkommer derfor Fællesskabets retsinstanser at efterprøve, om de retningslinjer, Kommissionen har pålagt sig selv, er blevet overholdt (Rettens dom af 30.1.2002, sag T-35/99, Keller og Keller Meccanica mod Kommissionen, Sml. II, s. 261, præmis 77).

97 Når Kommissionens vide skønsbeføjelse, eventuelt præciseret i de retningslinjer, den har vedtaget, imidlertid indebærer en vanskelig økonomisk og social vurdering, der skal udføres på fællesskabsbaggrund, er Fællesskabets retsinstansers prøvelse begrænset til en kontrol af, om procedure- og begrundelsesforskrifterne er overholdt, om de faktiske omstændigheder er materielt rigtige, om der foreligger et åbenbart urigtigt skøn, eller om der er begået magtfordrejning (dommen i sagen Philip Morris mod Kommissionen, præmis 24, Domstolens dom af 29.2.1996, sag C-56/93, Belgien mod Kommissionen, Sml. I, s. 723, præmis 11, og Rettens dom af 6.10.1999, sag T-110/97, Kneissl Dachstein mod Kommissionen, Sml. II, s. 2881, præmis 46).

98 I den forbindelse har sagsøgerne og intervenienterne for det første kritiseret den overordnede bedømmelse af den påtænkte støtteordning (45. betragtning til beslutningen), for det andet bedømmelsen af den definition af en kriseramt virksomhed, der er lagt til grund i den påtænkte støtteordning, i henhold til rammebestemmelsernes punkt 2.1, første afsnit (46. betragtning til beslutningen), for det tredje den manglende bedømmelse af den påtænkte støtteordnings forenelighed med de særlige regler i rammebestemmelsernes punkt 3.2.3, 3.2.4 og 3.2.5, og for det fjerde bedømmelsen af de generelle regler i rammebestemmelsernes punkt 3.2.2 (48.-58. betragtning til beslutningen).

— Den overordnede bedømmelse af den påtænkte støtteordning

99 Ifølge sagsøgeren kunne Kommissionen ikke begrunde beslutningen med, at der var en risiko for, at iværksættelsen af den støtteordning til fordel for omstrukturering, som Den Italienske Republik havde anmeldt, som følge af automatikken i foranstaltningerne i henhold til den påtænkte støtteordning ville medføre tildeling af støtte til SLV'er, der ikke var kriseramte og derfor ikke støtteberettigede.

100 Dette argument indebærer for det første, at der må foretages en undersøgelse af, om Kommissionen kan anføre et sådant hensyn til støtte for en beslutning om at erklære en påtænkt støtteordning til fordel for kriseramte virksomheder uforenelig med fællesmarkedet, og dernæst til en vurdering af, hvorvidt Kommissionen i den foreliggende sag har kunnet anføre et sådant hensyn til støtte for beslutningen.

101 Kommissionen kan i henhold til artikel 87, stk. 3, EF og under iagttagelse af proceduren i artikel 88, stk. 2, EF med en positiv eller betinget beslutning erklære, om en påtænkt støtteordning er forenelig med fællesmarkedet. Den pågældende medlemsstat er således fritaget fra at anmelde individuelle støtteforanstaltninger i henhold til sådanne ordninger, med de forbehold, som Kommissionen i givet fald

kan fastsætte. Den har derfor en vid skønsbeføjelse (Domstolens dom af 5.10.1994, sag C-47/91, Italien mod Kommissionen, Sml. I, s. 4635, præmis 21, og af 16.5.2002, sag C-321/99 P, ARAP m.fl. mod Kommissionen, Sml. I, s. 4287, præmis 72).

102 I forbindelse med undersøgelsen om kvalificeringen af en sådan påtænkt støtteordning og dens forenelighed med fællesmarkedet kan Kommissionen nøjes med at undersøge støtteordningens generelle karakteristika, som de fremgår af den fuldstændige anmeldelse, uden at det er nødvendigt at undersøge hvert enkelt særligt anvendelsestilfælde (Domstolens dom af 14.10.1987, sag 248/84, Tyskland mod Kommissionen, Sml. s. 4013, præmis 18, af 17.6.1999, sag C-75/97, Belgien mod Kommissionen, Sml. I, s. 3671, præmis 48, dommen i sagen Italien og Sardegna Lines mod Kommissionen, præmis 51, dom af 26.9.2002, sag C-351/98, Spanien mod Kommissionen, Sml. I, s. 8031, præmis 67, og af 29.4.2004, sag C-278/00, Grækenland mod Kommissionen, Sml. I, s. 3997, præmis 24).

103 Den mulighed, som den pågældende medlemsstat har for at anmelde en påtænkt støtteordning og — når Kommissionen har godkendt dette efter en undersøgelse af de generelle karakteristika — derefter undlade at anmelde individuel støtte, der er ydet i henhold til denne ordning, om fornødent med forbehold af de i den forbindelse gældende betingelser og forpligtelser, kan — som Kommissionen med rette har gjort gældende — ikke give adgang til at yde individuel støtte, der ville have været erklæret uforenelig, hvis den havde været underlagt forpligtelsen til en individuel anmeldelse, uden derved at tilsidesætte det princip om statsstøttes uforenelighed med fællesmarkedet, som er fastslået i artikel 87 EF. Den ville navnlig ikke kunne føre til, at der ydes en individuel støtte, der, selv om den er i overensstemmelse med et af de mål, der er nævnt i artikel 87, stk. 3, litra a)-d), EF, ikke tillige er nødvendig for at nå dette mål (dommen i sagen Philip Morris mod Kommissionen, præmis 17, i sagen Agrana Zucker und Stärke mod Kommissionen, præmis 74, og i sagen Graphischer Maschinenbau mod Kommissionen, præmis 34).

104 Kommissionen skal således kontrollere, at de påtænkte støtteordninger, den skal undersøge, er udformet på en måde, som sikrer, at den individuelle støtte, der kan ydes i henhold til bestemmelserne heri, er forbeholdt de virksomheder, som faktisk er støtteberettigede i medfør heraf.

105 Hvis dette viser sig ikke at være tilfældet, tilkommer det Kommissionen i forbindelse med udøvelsen af sit vide skøn at tage hensyn hertil og — såfremt de foreliggende oplysninger giver grundlag herfor — at vurdere, om der skal vedtages en betinget eller en negativ beslutning (jf. i samme retning dommen i sagen Spanien mod Kommissionen, præmis 87, og Rettens dom af 22.11.2001, sag T-9/98, Mitteldeutsche Erdöl-Raffinerie mod Kommissionen, Sml. II, s. 3367, præmis 116).

106 I den foreliggende sag er spørgsmålet, om Kommissionen med rette har fundet, at dette ikke var tilfældet, forbundet med spørgsmålet om hensigtsmæssigheden af den definition på en kriseramt virksomhed, som er lagt til grund i den påtænkte støtteordning, hvilket fremgår af 46. betragtning til beslutningen. Disse spørgsmål skal derfor undersøges samlet.

— Bedømmelsen af den definition på en kriseramt virksomhed, som er lagt til grund i den påtænkte støtteordning, i henhold til rammebestemmelsernes punkt 2.1, første afsnit

107 Sagsøgeren og intervenienterne har gjort gældende, at 46. betragtning til beslutningen, som vedrører bedømmelsen af den definition på en kriseramt virksomhed, som er lagt til grund i den påtænkte støtteordning, er udtryk for en urigtig retsanvendelse eller i hvert fald et åbenbart urigtigt skøn. Kommissionen har begået en retlig fejl ved at fravige rammebestemmelserne, hvis punkt 2.1, første afsnit, ikke stiller krav om, at denne definition skal baseres på kriterier, der gør det muligt at fastslå rigtigheden af forværringen af situationen for de virksomheder, der har anmodet om omstruktureringsstøtte. Den har i hvert fald anlagt et åbenbart urigtigt skøn ved ikke at konkludere, at de kriterier, som indgik i den påtænkte støtteordning, var tilstrækkelige til at fastslå, at de pågældende virksomheder befandt sig i en økonomisk situation, der berettigede dem til omstruktureringsstøtte, uagtet en eventuel forbedring af denne situation ved referenceperiodens udløb.

108 Rammebestemmelsernes punkt 2.1, første afsnit, præciserer, at Kommissionen vil anse en virksomhed, der ikke kan klare sig ved hjælp af egne midler eller ved at rejse den fornødne kapital hos aktionærer eller gennem låntagning, for at være kriseramt. Bestemmelsen indeholder forskellige retningsgivende indikatorer for vurdering af forværringen af virksomhedens situation, samt forskellige specifikke indikatorer for vurdering af visse særligt alvorlige tilfælde.

109 Det fremgår klart af bestemmelsens ordlyd, at Kommissionen ikke har fraveget rammebestemmelserne ved forud for vurderingen af den definition, der er anvendt i den foreliggende sag, at henvise til den betydning, den normalt tillægger de indikatorer, der bevidner en progressiv forværring af den krise, som de virksomheder, der er omfattet af støtteordningen til fordel for omstrukturering, gennemgår. Argumentet om, at der er begået en retlig fejl på dette punkt, må derfor forkastes.

110 Dernæst bemærkes, at det fremgår af 46. betragtning til beslutningen, at Kommissionen til støtte for sin bedømmelse, hvorefter den definition af en kriseramt virksomhed, der i den foreliggende sag er anvendt af de italienske myndigheder, gav den grund til at nære tvivl med hensyn til den påtænkte støtteordnings forenelighed med fællesmarkedet, i det væsentlige har henvist til, at de anvendte kriterier var irrelevante og upålidelige, da de var baseret på et gennemsnit.

111 Af ordlyden af rammebestemmelsernes punkt 2.1, første afsnit, kan det udledes, at den betydning, Kommissionen har tillagt de retningsgivende indikatorer, ikke nødvendigvis gør andre indikatorer irrelevante, herunder f.eks. indikatorer, der er baseret på et gennemsnit, som dem, der er anvendt i den påtænkte støtteordning. Sådanne indikatorer er dog i alle tilfælde kun relevante, hvis det på grundlag heraf kan fastslås, at de støtteberettigede virksomheder rent faktisk befinder sig i en egentlig, påviselig krise. I modsat fald kan støtten nemlig ikke anses for nødvendig for virksomhederne og for opnåelse af målet med artikel 87, stk. 3, litra c), EF.

112 I den foreliggende sag kan det ikke anses for åbenbart urigtigt at vurdere, at de anvendte kriterier ikke sikrede, at adgangen til støtteordningen var forbeholdt kriseramte virksomheder som omhandlet i rammebestemmelsernes punkt 2.1, første afsnit. Sagsøgerens og intervenienternes påstande støttes således ikke på faktiske elementer, som giver grundlag for at fastslå, at der på dette punkt foreligger et åbenbart urigtigt skøn.

— Den manglende anvendelse af reglerne i rammebestemmelsernes punkt 3.2.3, 3.2.4 og 3.2.5

113 Reglerne i rammebestemmelsernes punkt 3.2.3, 3.2.4 og 3.2.5, som intervenienterne har kritiseret Kommissionen for ikke at anvende, er »særlige bestemmelser«, der udgør undtagelser til de »almindelige betingelser«, der er opregnet i rammebestemmelsernes punkt 3.2.2, hvilket fremgår af denne bestemmelses første afsnit.

114 For det første har intervenienterne anført, at Kommissionen, for så vidt som den havde konstateret, at der ikke var overkapacitet i sektoren, og havde givet afkald på at stille krav om en nedsættelse af kapaciteten (53. betragtning til beslutningen), skulle have fastslået, at den påtænkte støtteordning var i overensstemmelse med rammebestemmelsernes punkt 3.2.3 og som følge heraf forenelig med fællesmarkedet.

115 I rammebestemmelsernes punkt 2.4, andet afsnit, er bl.a. anført, at Kommissionen, når de virksomheder, der er omfattet af en påtænkt ordning for støtte til omstrukturering, er beliggende i et støtteområde, skal tage hensyn til de overvejelser af regional betydning, der fremgår af artikel 87, stk. 3, litra a) og c), EF, som anført i rammebestemmelsernes punkt 3.2.3. Af denne bestemmelse, som vedrører »[b]etingelser for omstruktureringsstøtte i støtteberettigede områder«, fremgår navnlig, at når en påtænkt støtteordning til fordel for omstrukturering af kriseramte

virksomheder vedrører et støtteberettiget eller et ugunstigt stillet område, skal Kommissionen tage hensyn hertil, og skal i den forbindelse, uanset om der foreligger strukturel overkapacitet i den pågældende sektor, anvende rammebestemmelsernes regel om kapacitetsnedskæring smidigt, hvis den regionale udvikling berettiger det.

116 Det fremgår derimod ikke, i tilfælde, hvor en sektor, der er omfattet af en påtænkt ny støtteordning, viser sig ikke at være præget af overkapacitet, hvorfor Kommissionen ikke pålægger de støtteberettigede virksomheder en kapacitetsnedsættelse, at den påtænkte ordning alene af denne årsag skal anses for forenelig med fællesmarkedet.

117 Det er tværtimod stadig nødvendigt, at den påtænkte ordning opfylder princippet i rammebestemmelsernes punkt 3.2.1, hvorefter en påtænkt ordning for ny støtte til omstrukturering kun kan godkendes i tilfælde, hvor det kan godtgøres, at støtten er i Fællesskabets interesse, og at den derfor opfylder betingelserne om genoprettelse af virksomhedens rentabilitet, om forhindring af ulovlig konkurrencefordrejning i forbindelse med tildeling af støtte og om proportionalitet, som anført i rammebestemmelsernes punkt 3.2.2. Selv om Kommissionen kan »opstille mindre strenge betingelser«, er det ikke berettiget, at der indtages en »fuldstændig eftergivende holdning« i henhold til rammebestemmelsernes punkt 3.2.3 (Rettens dom af 11.7.2002, sag T-152/99, HAMSA mod Kommissionen, Sml. II, s. 3049, præmis 114).

118 I denne sag forpligtede det forhold, at sektoren for væksthusdyrkning på Sardinien ikke var belastet af overkapacitet, derfor ikke Kommissionen til at fastslå, at den påtænkte støtteordning var uforenelig med fællesmarkedet. Argumentet om, at der er begået en retlig fejl på dette punkt, er derfor ugrundet.

119 For det andet har intervenienterne hævdet, at Kommissionen skulle have anvendt rammebestemmelsernes punkt 3.2.4, for så vidt som alle de støtteberettigede virksomheder var SLV'er.

120 I henhold til rammebestemmelsernes punkt 1.2 er omstruktureringsstøtte berettiget under visse omstændigheder, bl.a. »for at sikre de små og mellemstore virksomheder (SMV) større økonomiske fordele og for at tilgodese SMV's og [SLV's] særlige behov«. I rammebestemmelsernes punkt 3.2.4 om »[s]tøtte til omstrukturering af [SMV]« er bl.a. anført, at »[i] forbindelse med SMV vil Kommissionen ikke kræve, at omstruktureringsstøtte skal opfylde de samme strenge betingelser som omstruktureringsstøtte til større virksomheder, især hvad angår kapacitetsnedskæringer og forpligtelsen til at aflægge rapporter«.

121 Af disse bestemmelser kan det udledes, at det påhviler Kommissionen at anvende de bestemmelser, der er fastsat i rammebestemmelsernes punkt 3.2.2, smidigt, når den undersøger foreneligheden med fællesmarkedet af en påtænkt omstruktureringsstøtte til SMV eller SLV som den i denne sag omhandlede. De omhandlede regler anvendes derfor fortsat, men blot smidigt.

122 Det er herefter i forbindelse med bedømmelsen af berettigelsen af de betragtninger, der har ledt Kommissionen til at fastslå, at den påtænkte støtteordning ikke overholder disse regler, at det skal bestemmes, om Kommissionen har anvendt reglerne smidigt under hensyntagen til de økonomiske fordele ved SLV'erne og deres særlige behov (jf. præmis 141 nedenfor).

123 For det tredje har intervenienterne gjort gældende, at Kommissionen ikke kunne afvise at tage stilling til den påtænkte støtteordnings forenelighed med rammebestemmelsernes punkt 3.2.5 med den ifølge intervenienterne ikke gyldige begrundelse, at de italienske myndigheder ikke havde anmodet om, at denne bestemmelse skulle anvendes.

124 Indledningen til rammebestemmelsernes punkt 3.2.5, som vedrører »[b]estemmelser, der kun gælder for støtte til omstrukturering inden for landbrugssektoren«, er affattet således:

»Kommissionen vil efter anmodning fra den pågældende medlemsstat og som alternativ til de generelle bestemmelser om kapacitetsnedskæring i denne meddelelse anvende følgende bestemmelser for erhvervsdrivende inden for landbrugssektoren [...]«

125 I den foreliggende sag fremgår det af 33. og 52. betragtning til beslutningen, hvis faktiske rigtighed ikke er anfægtet på dette punkt, at de italienske myndigheder ikke på noget tidspunkt har anmodet Kommissionen, der havde gjort dem opmærksom på denne mulighed, om at anvende reglerne i rammebestemmelsernes punkt 3.2.5. Kommissionen har derfor ikke alene kunnet, men også været forpligtet til udelukkende at anvende reglerne i rammebestemmelsernes punkt 3.2.2. Argumentet om, at der er begået en retlig fejl på dette punkt, er derfor ugrundet.

— Bedømmelsen af den påtænkte støtteordning i henhold til reglerne i rammebestemmelsernes punkt 3.2.2

126 For at støtte til kriseramte virksomheder kan erklæres forenelig med traktatens artikel 87, stk. 3, litra c), EF, er det en betingelse, at den er knyttet til en omstruktureringsplan, der skal begrænse eller omlægge virksomhedernes aktivitetsområder (Domstolens dom af 14.9.1994, forenede sager C-278/92, C-279/92 og C-280/92, Spanien mod Kommissionen, Sml. I, s. 4103, præmis 67, og af 22.3.2001, sag C-17/99, Frankrig mod Kommissionen, Sml. I, s. 2481, præmis 45, samt dommen i sagen Prayon-Rupel mod Kommissionen, præmis 70).

127 Rammebestemmelsernes punkt 3.2.2, som gennemfører denne betingelse, kræver bl.a., at omstruktureringsplanen overholder tre materielle betingelser. Det er for det første ufravigeligt, at virksomhedernes rentabilitet kan genoprettes inden for en rimelig frist og på basis af en realistisk vurdering [punkt 3.2.2, nr. i)], for det andet, at konkurrencefordrejende virkninger i forbindelse med tildeling af støtte forhindres [punkt 3.2.2, nr. ii)], og for det tredje, at støtten står i et rimeligt forhold til omstruktureringsomkostninger og -fordele [punkt 3.2.2, nr. iii)].

128 Da alle disse betingelser skal være opfyldt, er det tilstrækkeligt for, at en påtænkt støtteordning kan erklæres uforenelig af Kommissionen, at én af disse betingelser ikke er opfyldt (jf. dommen af 22.3.2001 i sagen, Frankrig mod Kommissionen, præmis 49 og 50, af 29.4.2004 i sagen Grækenland mod Kommissionen, præmis 100 og 101, og i sagen HAMSA mod Kommissionen, præmis 79).

129 I øvrigt påhviler det den pågældende medlemsstat at samarbejde med Kommissionen og forelægge alle oplysninger, der gør det muligt for Kommissionen at kontrollere, at betingelserne for den ansøgte fravigelse er opfyldt (Domstolens dom af 28.4.1993, sag C-364/90, Italien mod Kommissionen, Sml. I, s. 2097, præmis 20, og af 29.4.2004, sag C-372/97, Italien mod Kommissionen, præmis 81-85).

130 Endelig skal retmæssigheden af en beslutning vedrørende statsstøtte, som Kommissionen har vedtaget, vurderes i forhold til de oplysninger, som Kommissionen rådede over på det tidspunkt, da den vedtog den (Domstolens dom af 10.7.1986, sag 234/84, Belgien mod Kommissionen, Sml. s. 2263, præmis 16, og af 29.4.2004, sag C-277/00, Tyskland mod Kommissionen, Sml. I, s. 3925, præmis 39).

131 I den foreliggende sag har de italienske myndigheder anmeldt en påtænkt støtteordning til fordel for omstrukturering af ca. 500 SLV'er. Ordningen skulle sikre, at de individuelle omstruktureringsplaner, der var blevet forelagt af de SLV'er, der havde indgivet anmodning om at få tildelt støtte, opfyldte de betingelser, der var fastsat i rammebestemmelsernes punkt 3.2.2. Kommissionen har i 48.-58. betragtning til beslutningen fundet, at dette ikke var tilfældet.

132 Sagsøgeren og intervenienterne har for det første gjort gældende, at bedømmelsen af den påtænkte støtteordning i henhold til rammebestemmelsernes punkt 3.2.2, nr. i), er behæftet med åbenbare skønsfejl.

133 Det kan udledes af ordlyden af rammebestemmelsernes punkt 3.2.2, nr. i), om »[g]enoprettelse af virksomhedens rentabilitet«, at den heri fastsatte betingelse indeholder to krav. For det første skal genoprettelsen af rentabiliteten først og fremmest være baseret på interne elementer, og kan derfor kun i anden række være baseret på eksterne elementer, på betingelse af, at disse fremstår som realistiske. Dernæst skal den fremstå som mulig at gennemføre inden for en rimelig frist og som varig.

134 Hvad angår det første krav har Kommissionen i 49. og 50. betragtning til beslutningen anført, at genoprettelsen af rentabiliteten navnlig var baseret på to eksterne elementer, hvoraf det ene var, at indtægterne ville stige som følge af reklamekampagner, som skulle skabe nye afsætningsmuligheder, og det andet var, at der ikke ville ske et fald i indtægterne på grund af den manglende indvirkning på priserne af produktionsforøgelsen. Kommissionen vurderede, at den første af disse hypoteser var uunderbygget og den anden umulig at efterprøve og i øvrigt urealistisk.

135 Ifølge de italienske myndigheders og sagsøgerens erklæringer var den påtænkte støtteordning »i det væsentlige baseret på interne foranstaltninger«, som skulle

medføre en produktionsforøgelse på ca. 40% for de støttemodtagende virksomheder og en indtægtsstigning på mere end 50%, og »i betydelig grad« baseret på et eksternt element, nemlig en »forøget efterspørgsel efter lokale produkter«.

136 Beslutningen, hvis 49. og 50. betragtning vedrører dette eksterne element, kan ved første øjekast give indtryk af, at Kommissionen har undladt at undersøge de interne elementer. Det fremgår imidlertid af en nærmere gennemgang, at Kommissionen stiltiende, men uundgåeligt har anerkendt betydningen og relevansen af disse elementer. Det er nemlig alene fordi Kommissionen havde accepteret muligheden for en forøgelse af udbuddet på 40%, at den har undersøgt, om denne forøgelse, i mangel af en tilstrækkelig efterspørgsel, kunne medføre et prisfald og hindre genoprettelsen af den rentabilitet, der skulle sikres. Det er på denne baggrund, at Kommissionen har anmodet om økonomiske oplysninger vedrørende afsætningsmulighederne og indvirkningen på priserne af produktionsforøgelsen, hvilket den i øvrigt bekræftede under retsmødet, uden at dette blev anfægtet.

137 Imidlertid har de italienske myndigheder ikke på noget tidspunkt afgivet præcise oplysninger om afsætningen, og navnlig om de reklamekampagner, de påtænkte at iværksætte, således som de havde meddelt Kommissionen under den administrative procedure. Kommissionen kunne naturligvis ikke basere sin bedømmelse på den blotte påstand herom (jf. analogt dommen i sagen af 29.4.2004, sag C-372/97, Italien mod Kommissionen, præmis 84).

138 Adspurgt om dette punkt under retsmødet har sagsøgeren i øvrigt indrømmet, at disse reklamekampagner kun var en »mulighed«.

139 De italienske myndigheder har heller aldrig forelagt overbevisende oplysninger om den over for Kommissionen beskrevne produktionsforøgelses indvirkning på priserne. De har i det væsentlige i en skrivelse af 26. januar 2001 forelagt en

markedsanalyse, som Kommissionen anmodede om den 19. juni 1998, den 19. oktober 1998 og den 7. december 1999. Denne analyse, der navnlig viser en tendens til en relativ stigning i salgsprisen for såkaldte »konsumtomater« og rød peberfrugt i Cagliari-provinsen mellem 1995 og 1997, gør det muligt alt andet lige at forudse den videre prisudvikling for disse to produkter i denne provins. Kommissionen kunne derimod, uden derved at begå en åbenbar fejl, lægge til grund, at analysen ikke tilvejebringer overbevisende oplysninger om prisudviklingen for disse produkter og de øvrige berørte produkter i Cagliari-provinsen og på resten af Sardinien, under hensyn til den forventede produktionsforøgelse på 40% i denne region som følge af den påtænkte støtteordnings iværksættelse.

140 Adspurgt herom under retsmødet har sagsøgeren i øvrigt ikke bestridt, at analysen er utilstrækkelig, men har alene forklaret, at der skulle tages hensyn til andre faktorer, som f.eks. det formål om fremme, rationalisering og specialisering af SLV'er, som blev forfulgt med den påtænkte støtteordning.

141 Dette argument kan imidlertid ikke tages til følge. Det er nemlig alene ved hjælp af præcise og overbevisende oplysninger, at Kommissionen kan opfylde den forpligtelse, der påhviler den i henhold til rammebestemmelsernes punkt 3.2.4, til at udvise smidighed, når den skal afgøre, om en påtænkt ordning for støtte til SMV eller SLV opfylder betingelsen om genoprettelse af rentabiliteten i rammebestemmelsernes punkt 3.2.2, nr. i).

142 Heraf følger for det første, at Den Italienske Republik ikke har forelagt de oplysninger, der ville have sat Kommissionen i stand til at sikre, at den påtænkte ordning kunne genoprette SLV'ernes rentabilitet på grundlag af en realistisk vurdering, til trods for institutionens gentagne anmodninger, og for det andet, at Kommissionen derfor måtte træffe afgørelse om, at de foreliggende oplysninger ikke var tilstrækkelige til at fjerne den tvivl, den nærede på dette punkt, uden at den derved begik en åbenbar skønsfejl.

143 På den baggrund findes Kommissionen ikke at have begået en åbenbar skønsfejl ved at vurdere, at de foreliggende oplysninger ikke gav tilstrækkeligt grundlag for at fastslå, at den påtænkte støtteordning opfyldte betingelsen om genoprettelse af rentabiliteten, og at de betingelser, der er fastsat i rammebestemmelsernes punkt 3.2.2, er kumulative (jf. præmis 127 og 128). Dette anbringende må derfor forkastes, uden at det er fornødent at tage stilling til de argumenter, som vedrører bedømmelsen af den påtænkte støtteordning i forhold til de øvrige betingelser, som er opregnet i denne bestemmelse (dommen af 22.3.2001 i sagen Frankrig mod Kommissionen, præmis 50, af 29.4.2004 i sagen Grækenland mod Kommissionen, præmis 101, og i sagen HAMSA mod Kommissionen, præmis 108).

h) Anbringendet om tilsidesættelse af artikel 7, stk. 4, i forordning nr. 659/1999

Parternes argumenter

144 Ifølge sagsøgeren, som støttes heri af intervenienterne, har Kommissionen fejlagtigt vedtaget en negativ beslutning i henhold til artikel 7, stk. 5, i forordning nr. 659/1999, i stedet for at vedtage en betinget beslutning i henhold til forordningens artikel 7, stk. 4.

145 Kommissionen har bestridt dette.

Rettens bemærkninger

146 Artikel 7 i forordning nr. 659/1999, som vedrører »Kommissionens beslutninger om at afslutte den formelle undersøgelsesprocedure«, bestemmer bl.a.:

»1. Den formelle undersøgelsesprocedure afsluttes ved beslutning i overensstemmelse med stk. 2-5, jf. dog artikel 8 [om den pågældende medlemsstats tilbagetrækning af anmeldelsen].

[...]

4. Kommissionen kan til en positiv beslutning knytte betingelser, hvorved støtte anses for at være forenelig med fællesmarkedet, og påbud, hvorved den kan overvåge, om beslutningen overholdes, i det følgende benævnt »betinget beslutning«.

5. Finder Kommissionen, at den anmeldte støtte ikke er forenelig med fællesmarkedet, beslutter den, at støtten ikke må gennemføres, i det følgende benævnt »negativ beslutning«.

6. Beslutningerne efter stk. 2, 3, 4 og 5 skal vedtages, så snart den tvivl, der er omhandlet i artikel 4, stk. 4, er fjernet. Kommissionen bestræber sig så vidt muligt på at vedtage en beslutning inden for en periode på 18 måneder fra indledningen af proceduren. Fristen kan forlænges efter aftale mellem Kommissionen og den pågældende medlemsstat.

7. Når den i stk. 6 nævnte frist er udløbet, og hvis den pågældende medlemsstat anmoder herom, vedtager Kommissionen en beslutning inden for to måneder på grundlag af de oplysninger, som den har til sin rådighed. Hvis de meddelte oplysninger ikke er tilstrækkelige til at godtgøre, at støtten er forenelig med fællesmarkedet, vedtager Kommissionen eventuelt en negativ beslutning.«

147 Det skal, når disse bestemmelser anvendes på den foreliggende sag, bemærkes, at Den Italienske Republik den 14. september 2001 anmodede Kommissionen om at vedtage en beslutning i henhold til artikel 7, stk. 7, i forordning nr. 659/1999, og at Kommissionen den 13. november 2001 vedtog beslutningen, hvori den i det væsentlige anførte, at de oplysninger, Den Italienske Republik havde fremsendt, ikke fjernede al tvivl, som Kommissionen nærede vedrørende den påtænkte støtteordnings forenelighed med fællesmarkedet.

148 På baggrund af undersøgelsen af anbringendet om tilsidesættelse af artikel 87, stk. 3, litra c), EF og af rammebestemmelserne må det fastslås, at den vurdering, der førte Kommissionen til at konkludere, at den påtænkte støtteordning ikke opfyldte betingelsen om genoprettelse af rentabiliteten i henhold til rammebestemmelsernes punkt 3.2.2, nr. i) (49. og 50. betragtning til beslutningen), ikke kan anses for åbenbart urigtig (jf. præmis 132-142 ovenfor).

149 Da de betingelser, der er opregnet i rammebestemmelsernes punkt 3.2.2, er kumulative (jf. præmis 127, 128 og 143 ovenfor), og da de oplysninger, som Den Italienske Republik havde fremsendt, derfor ikke gav grundlag for at fastslå, at den påtænkte støtteordning var forenelig med fællesmarkedet, var det med rette, at Kommissionen vedtog en negativ beslutning i henhold til artikel 7, stk. 7, i forordning nr. 659/1999.

150 Dette anbringende må følgelig forkastes.

2. *Intervenienternes øvrige anbringender*

151 I henhold til artikel 40, stk. 4, i statutten for Domstolen kan påstande, der fremsættes i en begæring om intervention, kun gå ud på at understøtte en af parternes påstande.

Procesreglementets artikel 116, stk. 4, bestemmer, at interventionsindlægget bl.a. skal indeholde intervenientens påstande, hvorved denne helt eller delvis støtter en af parternes påstande eller helt eller delvis påstår disse forkastet, samt de af intervenienten fremsatte anbringender og argumenter.

152 Disse bestemmelser giver intervenienten ret til ikke alene at fremsætte selvstændige argumenter, men også selvstændige anbringender, når blot de støtter en af hovedsagens parters påstande, og så længe disse ikke adskiller sig fuldstændig fra tvistens grundlæggende indhold, således som det er etableret mellem sagsøgeren og den sagsøgte, hvilket ville ændre sagens rammer (jf. Domstolens dom af 23.2.1961, sag 30/59, De Gezamenlijke Steenkolenmijnen in Limburg mod Den Høje Myndighed, Sml. 1954-1964, s. 211, org.ref.: Rec. s. 3, på s. 37, af 17.3.1993, sag C-155/91, Kommissionen mod Rådet, Sml. I, s. 939, præmis 24, og af 15.7.2004, sag C-501/00, Spanien mod Kommissionen, Sml. I, s. 6717, præmis 131-157, samt Rettens dom af 1.12.1999, forenede sager T-125/96 og T-152/96, Boehringer mod Rådet og Kommissionen, Sml. II, s. 3427, præmis 183).

153 Det påhviler således Retten, med henblik på at træffe afgørelse om, hvorvidt de af intervenienten fremsatte anbringender skal admitteres, at kontrollere, om de knytter sig til sagens genstand, som defineret af parterne i hovedsagen.

154 Når der er tale om en sag anlagt af en region vedrørende foreneligheden med fællesmarkedet af en påtænkt støtteordning om omstrukturering af en erhvervssektor, kan det ikke bestrides, at de støtteberettigede virksomheder og deres repræsentanter naturligvis befinder sig i en situation, hvor de har mulighed for på nyttig vis at fuldstændiggøre den sagsøgende regions argumenter, navnlig vedrørende de problemer, som støtten har til formål at løse, og med hensyn til dennes mulige virkninger. Deres anbringenders sammenhæng med sagens genstand skal på denne baggrund ikke undergives en restriktiv bedømmelse.

155 Når det fremgår, at sagsøgte i en sag, hvis antagelse til formalitetsbehandling er omtvistet, under alle omstændigheder vil skulle frifindes, kan Fællesskabets retsinstanser af procesøkonomiske hensyn uden videre træffe afgørelse om sagens realitet (jf. i samme retning Domstolens dom af 26.2.2002, sag C-23/00 P, Rådet mod Boehringer, Sml. I, s. 1873, præmis 52, og af 23.3.2004, sag C-233/02, Frankrig mod Kommissionen, Sml. I, s. 2759, præmis 26). Ligeledes gælder det, at når det viser sig, at et anbringende, hvis sammenhæng med sagens genstand er omtvistet, under alle omstændigheder skal afvises af andre årsager eller som åbenbart ugrundet, kan Fællesskabets retsinstanser forkaste anbringendet uden at træffe afgørelse om, hvorvidt intervenienten er gået ud over de påstande, som en af hovedsagens parter har nedlagt, og som intervenienten er indtrådt til støtte for (jf. f.eks. Domstolens dom af 24.1.2002, sag C-118/99, Frankrig mod Kommissionen, Sml. I, s. 747, præmis 64 og 65).

156 De anbringender, som intervenienterne har fremsat i den foreliggende sag, skal undersøges på baggrund af disse principper.

a) Anbringendet om tilsidesættelse af retten til at blive hørt

Parternes argumenter

157 Intervenienterne har i det væsentlige hævdet, at Kommissionen har tilsidesat retten til at blive hørt, der er en af de processuelle garantier, som er fastsat i artikel 88, stk. 2, EF. Det kan nemlig ikke på grundlag af beslutningen afgøres, om andre medlemsstater som interesserede parter har indgivet bemærkninger vedrørende den påtænkte støtteordnings forenelighed med fællesmarkedet. Hvis dette viser sig at være tilfældet, har Den Italienske Republik ikke fået mulighed for at besvare disse.

158 Kommissionen, der ikke i sine indlæg har besvaret dette anbringende, har overordnet gjort gældende, at de af intervenienterne fremsatte anbringender for en stor dels vedkommende skal afvises, da de ikke er knyttet til sagsøgerens anbringender.

Rettens bemærkninger

159 Efter en gennemgang af beslutningen, hvis rigtighed på dette punkt ikke er anfægtet af intervenienterne, kan det fastslås, at anbringendet, der i øvrigt fremstår som spekulativt, savner grundlag i de faktiske omstændigheder. Det fremgår nemlig af fjerde betragtning til beslutningen, at Kommissionen ikke i løbet af den formelle undersøgelsesprocedure har modtaget indlæg fra interesserede parter.

160 Begrebet »interesserede parter« omfatter ifølge artikel 1, litra h), i forordning nr. 659/1999 alle medlemsstater, bortset fra medlemsstater, der påtænker at yde eller har ydet ny støtte, og som derfor har status som berørt medlemsstat.

161 Det kan således udledes af beslutningen, at ingen medlemsstat som interesseret part har indgivet indlæg vedrørende projektets forenelighed med fællesmarkedet, som Kommissionen kunne have videresendt til Den Italienske Republik.

162 På denne baggrund skal anbringendet forkastes, uden at det er fornødent at tage stilling til formaliteten, både hvad angår dets sammenhæng med sagens genstand og den mulighed, de potentielle støttemodtagere måtte have for at påberåbe sig en tilsidesættelse af den berørte medlemsstats ret til at blive hørt inden for rammerne af proceduren i henhold til artikel 88, stk. 2, EF.

b) Anbringendet om tilsidesættelse af artikel 87, stk. 2, litra b), EF

Parternes argumenter

163 Intervenienterne har gjort gældende, at Kommissionen har tilsidesat artikel 87, stk. 2, litra b), EF om støtte, hvis formål er at råde bod på skader, der er forårsaget af naturkatastrofer eller af andre usædvanlige begivenheder, ved at undlade at anvende denne bestemmelse.

164 Kommissionen har ikke besvaret dette anbringende i sit indlæg, men har under retsmødet overordnet gjort gældende, at de anbringender, intervenienterne har fremsat, for en stor dels vedkommende skal afvises, da de ikke er knyttet til sagsøgerens anbringender. Sagsøgeren har anført, at disse anbringender ikke ændrer sagens genstand.

Rettens bemærkninger

165 Anbringendet er åbenbart ugrundet. Artikel 87, stk. 2, litra b), EF er nemlig en undtagelse til det generelle princip om statsstøttes uforenelighed med fællesmarkedet og skal derfor fortolkes restriktivt, således at kun de skader, der direkte er forårsaget af naturkatastrofer eller af andre usædvanlige begivenheder, gør denne bestemmelse anvendelig (dommen af 29.4.2004 i sagen Grækenland mod Kommissionen, præmis 81). I øvrigt skal Fællesskabets retsinstanser som ovenfor anført bedømme lovligheden af en kommissionsbeslutning om statsstøtte ud fra de oplysninger, som institutionen havde eller kunne have til rådighed på tidspunktet for beslutningens vedtagelse.

166 I den foreliggende sag fremgår det imidlertid af en gennemgang af den korrespondance, der blev udvekslet i løbet af den administrative procedure, at de italienske myndigheder aldrig over for Kommissionen har oplyst, og så meget desto mindre ført bevis for, at den påtænkte støtteordning omfattede støtte med henblik på at råde bod på skaderne i henhold til artikel 87, stk. 2, litra b), EF. De har tværtimod hele tiden præsenteret den påtænkte støtteordning som en ordning for støtte til fordel for omstrukturering af kriseramte virksomheder. Ordningen skal derfor analyseres på baggrund af rammebestemmelserne, der i punkt 2.4, første afsnit, udtrykkeligt udelukker støtte, der er omfattet af artikel 87, stk. 2, litra b), EF, fra deres anvendelsesområde.

167 Sagsøgeren har i øvrigt under retsmødet bekræftet, at selv om de hændelser, som regionen har betegnet som katastrofer, blandt andre faktorer, herunder f.eks. Sardiniens ø-status, har været skyld i de vanskeligheder, SLV'erne på Sardinien befinder sig i, skulle den påtænkte støtteordning »gå ud over den blotte erstatning« for disse hændelser.

168 Kommissionen kan derfor ikke kritiseres for i 44. betragtning til beslutningen at have vurderet, at formålet med den påtænkte støtteordning ikke var at yde støtte i henhold til artikel 87, stk. 2, litra b), EF, og derfor at have undladt at anvende denne bestemmelse (jf. i samme retning dommen af 28.4.1993 i sagen Italien mod Kommissionen, præmis 20, Domstolens dom af 19.9.2002, sag C-113/00, Spanien mod Kommissionen, Sml. I, s. 7601, præmis 68 og 69, og af 29.4.2004, Tyskland mod Kommissionen, præmis 40).

169 Ud fra disse betragtninger skal anbringendet forkastes, uden at det er fornødent at tage stilling til dets sammenhæng med sagens genstand.

c) Anbringendet om tilsidesættelse af artikel 158 EF og erklæring nr. 30 om ø-områder, der findes som bilag til slutakten til Amsterdam-traktaten

Parternes argumenter

170 Intervenienterne har kritiseret Kommissionen for at have tilsidesat artikel 158 EF og erklæring nr. 30 ved i beslutningen ikke at hense til, at den påtænkte støtteordning havde til formål at opfylde hensigten med disse bestemmelser. De henviser navnlig til beslutninger, hvori Kommissionen angiveligt har taget hensyn til den forsinkelse med hensyn til økonomisk og social udvikling, der præger ø-områder.

171 Kommissionen har anført, at dette anbringende skal afvises, da det ikke er blevet fremsat af sagsøgeren, og da det i alle tilfælde er ugrundet. Sagsøgeren har under retsmødet gjort gældende, at anbringendet ikke ændrer sagens genstand.

Rettens bemærkninger

172 Selv om anbringendet adskiller sig fra sagsøgerens, skal det admitteres. Sagsøgeren har nemlig fremsat et anbringende om tilsidesættelse af artikel 87, stk. 3, litra c), EF og af rammebestemmelserne. Når Kommissionen bedømmer en påtænkt ordning for ny støtte til omstrukturering af kriseramte virksomheder i støtteområder eller ugunstigt stillede regioner, skal den tage hensyn til artikel 158 EF som beskrevet i rammebestemmelsernes punkt 1.3, andet afsnit, og i punkt 3.2.3. Hvis Kommissionen, som intervenienterne har hævdet, ikke har taget hensyn til, at den påtænkte støtteordning havde til formål at opfylde betingelserne i artikel 158 EF, har den ganske rigtigt tilsidesat artikel 87, stk. 3, litra c), EF og rammebestemmelserne.

173 Hvad angår realiteten bemærkes det, at det i artikel 158, stk. 1, EF er fastsat, at Fællesskabet, for at fremme en harmonisk udvikling af Fællesskabet som helhed, udvikler og fortsætter sin indsats for at styrke sin økonomiske og sociale samhørighed, og i stk. 2, at Fællesskabet navnlig stræber efter at formindske forskellene mellem de forskellige områders udviklingsniveauer og forbedre situationen for de mindst begunstigede områder eller øer, herunder landdistrikter.

174 Når Kommissionen undersøger, om en påtænkt støtteordning til fordel for omstrukturering af kriseramte virksomheder er forenelig med fællesmarkedet i medfør af undtagelsen i artikel 87, stk. 3, litra c), EF, er den som ovenfor anført i henhold til rammebestemmelsernes punkt 3.2.3 forpligtet til at hense til formålene med artikel 158 EF og til de regionale virkninger af et projekt om sektorbestemt ny støtte.

175 Imidlertid medfører den blotte omstændighed, at en påtænkt ordning for ny støtte har til formål at opfylde hensigten med en anden bestemmelse i traktaten end undtagelsen i artikel 87, stk. 3, EF, som den pågældende medlemsstat har påberåbt sig, ikke i sig selv, at projektet opfylder betingelserne for anvendelse af denne undtagelse (jf. i samme retning Domstolens dom af 25.6.1970, sag 47/69, Frankrig mod Kommissionen, Sml. s. 487, præmis 13, og af 21.10.2003, forenede sager C-261/01 og C-262/01, van Calster m.fl., Sml. I, s. 12249, præmis 47).

176 Tværtimod fandt de betingelser, der er fastsat i rammebestemmelsernes punkt 3.2.2, fortsat anvendelse i den foreliggende sag, om end de skulle anvendes smidigt, og undersøgelsen af de foregående anbringender viser, at Kommissionen, der var forpligtet til at tage stilling på det foreliggende grundlag inden for en frist på to måneder, var i sin gode ret til at finde, at Den Italienske Republik ikke havde fremsendt overbevisende oplysninger, der gjorde det muligt at kontrollere, at den påtænkte støtteordning overholdt disse betingelser, og til at afslutte undersøgelsen med en endelig negativ beslutning som følge af den tvivl, der bestod desangående.

177 Det anførte afkræftes ikke af, at Kommissionen i visse tidligere beslutninger på området for statsstøttekontrol har taget hensyn til de forhold, som præger ø-områder, på en måde, som intervenienterne i øvrigt ikke har redegjort nærmere for. Det er nemlig kun inden for rammerne af artikel 87, stk. 3, litra c), EF, at gyldigheden af en kommissionsbeslutning, hvorefter ny støtte ikke opfylder betingelserne for anvendelse af denne undtagelse, skal vurderes, og ikke i lyset af Kommissionens tidligere beslutningspraksis, hvis denne forudsættes godtgjort (jf. analogt Domstolens dom af 30.9.2003, forenede sager C-57/00 P og C-61/00 P, Freistaat Sachsen m.fl. mod Kommissionen, Sml. I, s. 9975, præmis 52 og 53).

178 For så vidt angår henvisningen til erklæring nr. 30 bemærkes, at denne er irrelevant. Beslutningen er nemlig en individuel retsakt, der er vedtaget inden for rammerne af Kommissionens pligt til at sikre overholdelsen af artikel 87 EF og gennemførelsen af artikel 88 EF, og ikke under udøvelse af fællesskabslovgivers beføjelser til at vedtage »særlige foranstaltninger«, »når det er berettiget, [...] til gavn for [ø-områderne] for bedre at integrere dem i det indre marked på rimelige vilkår«, i henhold til denne erklæring.

179 Dette anbringende må følgelig forkastes.

d) Anbringendet om tilsidesættelse af direktiv 72/159 og 75/268

Parternes argumenter

180 Intervenienterne har kritiseret Kommissionen for ikke at have henvist til bestemmelserne i direktiv 72/159 og 75/268 i beslutningen. Det første af disse direktiver gør det ifølge sagsøgerne muligt at erklære finansiel støtte og

investeringsstøtte som den i den foreliggende sag omhandlede forenelig med fællesmarkedet, og det andet at nå de fælles landbrugspolitiske mål i de mest ugunstigt stillede områder. Rådets forordning (EØF) nr. 797/85 af 12. marts 1985 om forbedring af landbrugsstrukturernes effektivitet (EFT L 93, s. 1), der supplerer direktiverne, giver desuden i artikel 18 medlemsstaterne fuld kompetence til at vedtage særlige regionale foranstaltninger. De foranstaltninger, der er fastsat i den påtænkte støtteordning, kunne høre under denne kategori. Disse bestemmelser gav Kommissionen mulighed for at undlade at anvende rammebestemmelserne og dermed ikke modsætte sig iværksættelsen af den påtænkte støtteordning.

181 Kommissionen har hertil anført, at anbringendet skal afvises, og at det i alle tilfælde er irrelevant. Sagsøgeren har under retsmødet gjort gældende, at anbringendet ikke ændrer sagens genstand.

Rettens bemærkninger

182 Beslutningen blev vedtaget den 13. november 2001 efter en indledende undersøgelse, der blev iværksat den 15. januar 1998, samt en formel undersøgelse, der blev iværksat ved beslutning modtaget af Den Italienske Republik den 4. februar 1999.

183 Direktiv 75/268 blev ophævet ved artikel 41, stk. 1, i Rådets forordning (EF) nr. 950/97 af 20. maj 1997 om forbedring af landbrugsstrukturernes effektivitet (EFT L 142, s. 1), der trådte i kraft på syvendedagen efter offentliggørelsen i *De Europæiske Fællesskabers Tidende* den 2. juni 1997. Også forordning (EØF) nr. 797/85 blev ophævet ved artikel 40, stk. 1, i Rådets forordning nr. 2328/91, af 15. juli 1991 om forbedring af landbrugsstrukturernes effektivitet (EFT L 218, s. 1), der trådte i kraft på tredjedagen efter offentliggørelsen i *De Europæiske Fællesskabers Tidende* den 6. august 1991. Intervenienterne kan derfor ikke støtte deres argumenter herpå, idet yderligere bemærkes, at de ikke har påberåbt sig de retsakter, der erstattede disse bestemmelser.

184 Hvad angår direktiv 72/159 har intervenienterne kun anført, at direktivets artikel 8 og artikel 14 »ikke er til hinder for [den påtænkte støtteordnings] forenelighed, og giver mulighed for at undlade at anvende rammebestemmelserne«, men de har ikke redegjort for og så meget desto mindre påvist, hvordan Kommissionen skulle eller i det mindste kunne have truffet en anden afgørelse end den gjorde. Ydermere omhandler de anførte bestemmelser ikke påtænkte ordninger for ny støtte til omstrukturering af kriseramte virksomheder, som er anmeldt til Kommissionen i henhold til artikel 87, stk. 3, litra c), EF, som den ordning, der var genstand for beslutningen. Af artikel 8 i direktiv 72/159 fremgår tværtimod, at »medlemsstaterne [indfører] en selektiv støtteordning for landbrugsbedrifter med udviklingsmuligheder« for »på rationelle betingelser at fremme disse bedrifters virksomhed og udvikling«, i overensstemmelse med betingelserne i direktivets artikel 1-10. Direktivets artikel 14 omhandler »støtte til investeringer«, der er ulovlige eller undtagelsesvis kan godkendes, »såfremt denne støtte ydes i overensstemmelse med bestemmelserne [...] i traktatens artikel [87 EF-89 EF]«.

185 På denne baggrund skal anbringendet forkastes, uden at det er fornødent at tage stilling til dets sammenhæng med sagens genstand.

e) Anmodningen til Retten om »i givet fald mere subsidiært at fastslå, at de ulovlige bestemmelser ikke kan finde anvendelse som omhandlet i artikel 241 EF«

186 Denne anmodning, der må forstås som et anbringende til støtte for de nedlagte påstande (Domstolens kendelse af 16.11.2000, sag C-289/99 P, Schiocchet mod Kommissionen, Sml. I, s. 10279, præmis 25), skal i overensstemmelse med procesreglementets artikel 116, stk. 4, litra b), være underbygget af argumenter fra den anmodende part. En abstrakt opregning, der ikke er uddybet med tilstrækkeligt klare og præcise oplysninger, der gør det muligt for parterne at svare herpå og for Retten at udøve sin kontrol, opfylder ikke dette krav (Domstolens dom af 15.12.1961, forenede sager 19/60, 21/60, 2/61 og 3/61, Fives Lille Cail m.fl. mod Den Høje Myndighed, Sml. 1954-1964, s. 269, org.ref.: Rec. s. 561, på s. 588, og Rettens kendelse af 28.4.1993, sag T-85/92, De Hoe mod Kommissionen, Sml. II, s. 523, præmis 20).

187 I den foreliggende sag har intervenienterne ikke engang summarisk påberåbt sig nogen fællesskabsretsakts ulovlighed. Navnlig bemærkes, at selv om intervenienterne har hævdet, at en del af bestemmelserne i forordning nr. 659/1999 er uforenelige med retssikkerhedsprincippet, har de ikke præciseret, hvilke bestemmelser der er tale om, og har i øvrigt ikke udtrykkeligt anfægtet lovligheden heraf.

188 Under disse omstændigheder opfylder anbringendet ikke de minimumskrav til fremsættelsen, som er fastsat i procesreglementet, og det skal følgelig afvises, uden at det er fornødent at tage stilling til dets sammenhæng med sagens genstand.

189 Da alle de anbringender, der er blevet fremsat til støtte for påstanden om fuldstændig annullation af beslutningen, er blevet forkastet, skal nærværende anbringende tillige forkastes.

B — *Påstandene om delvis annullation af beslutningen, for så vidt som den ikke fastslår, at støtten er lovlig op til et beløb på 100 000 EUR*

1. *Parternes argumenter*

190 Intervenienterne har til støtte for deres påstande om delvis annullation af beslutningen gjort et enkelt anbringende vedrørende tilsidesættelse af »de minimis«-reglen.

191 Kommissionen har anført, at disse påstande ikke er nedlagt til støtte for sagsøgerens påstande, da disse vedrører en fuldstændig og ikke en delvis annullation af beslutningen, og at de derfor skal afvises. I øvrigt har det anbringende, som er anført

til støtte herfor, ingen sammenhæng med sagens genstand, da den er uden tilknytning til de anbringender, som sagsøgeren har fremsat, og følgelig også skal afvises. Endvidere er anbringendet i alle tilfælde irrelevant, da »de minimis«-reglen ikke finder anvendelse i den foreliggende sag.

192 Sagsøgeren har under retsmødet gjort gældende, at intervenienternes subsidiære påstande var indeholdt i regionens egne påstande, og at det anbringende, der er fremsat til støtte for de subsidiære påstande, ikke ændrer sagens genstand.

2. *Rettens bemærkninger*

193 Det følger af artikel 40, stk. 4, i statutten for Domstolen, og af procesreglementets artikel 116, stk. 4, at selv om en intervenient ikke kan nedlægge påstande, der går ud over dem, denne intervenerer til støtte for (Rettens dom af 27.9.2000, sag T-184/97, BP Chemicals mod Kommissionen, Sml. II, s. 3145, præmis 39), kan denne derimod støtte disse påstande delvist.

194 Sagsøgeren har i denne sag nedlagt påstand om, at beslutningen skal annulleres, for så vidt som den i artikel 1 erklærer den påtænkte støtteordning uforenelig med fællesmarkedet. Intervenienterne har ved subsidiært at nedlægge påstand om annullation af beslutningen, for så vidt som Kommissionen ikke har begrænset afgørelsen om uforenelighed til støttebeløb på 100 000 EUR eller derover, ikke nedlagt nye påstand i forhold til sagsøgerens påstande. De subsidiære påstande støtter nemlig delvist sagsøgerens, hvilket er i overensstemmelse med procesreglementets artikel 116, stk. 4, og de skal derfor admitteres.

195 Endvidere bemærkes, at artikel 40, stk. 4, i statutten for Domstolen og procesreglementets artikel 116, stk. 4, som ovenfor anført giver intervenienterne ret til ikke alene at fremsætte selvstændige argumenter, men også selvstændige anbringender, når blot de støtter en af hovedsagens parters påstande, og så længe disse ikke adskiller sig fuldstændig fra tvistens grundlæggende indhold, således som det er etableret mellem sagsøgeren og den sagsøgte, hvilket ville ændre sagens rammer.

196 I denne sag har sagsøgeren fremsat et anbringende, der i det væsentlige går ud på, at den påtænkte støtteordning omhandlede små beløb, der ikke kunne påvirke samhandelen mellem medlemsstaterne som omhandlet i artikel 87, stk. 1, EF, og at den ikke ændrede samhandelsvilkårene på en måde, der strider mod Fællesskabets interesser som omhandlet i artikel 87, stk. 3, litra c), EF (jf. præmis 81-90 ovenfor). Intervenienterne har fremsat et anbringende om tilsidesættelse af »de minimis«-reglen.

197 Imidlertid indeholder »de minimis«-reglen en betingelse om påvirkning af samhandelen mellem medlemsstaterne i henhold til artikel 87, stk. 1, EF, og den præciserer den måde, hvorpå Kommissionen skal vurdere denne betingelse, ved at opstille princippet om, at meget små støttebeløb ikke medfører en mærkbar påvirkning af samhandelen mellem medlemsstaterne (dommen af 13.6.2002 i sagen Nederlandene mod Kommissionen, præmis 3 og 25).

198 Intervenienternes anbringende er således knyttet til sagens genstand og admitteres følgelig.

199 Hvad angår realiteten bemærkes, at »de minimis«-reglen ikke gælder for landbrugssektoren, hvilket i øvrigt også fremgår både af rammebestemmelsernes punkt 2.3, andet afsnit, og punkt 3.2.5, litra c), første afsnit. I den foreliggende sag ligger det dog fast, at den påtænkte støtteordning havde til formål at yde støtte til

sådanne virksomheder. Tilsidesættelsen af denne regel kan derfor ikke med føje påberåbes (dommen af 19.9.2002 i sagen Spanien mod Kommissionen, præmis 35, og af 29.4.2004 i sagen Grækenland mod Kommissionen, præmis 74).

200 Anbringendet må derfor forkastes tillige med påstandene om delvis annullation af beslutningen.

201 På denne baggrund skal Kommissionen frifindes i det hele.

Sagens omkostninger

202 I henhold til procesreglementets artikel 87, stk. 2, pålægges det den tabende part at betale sagens omkostninger, hvis der er nedlagt påstand herom. Ifølge procesreglementets artikel 87, stk. 4, kan Retten træffe afgørelse om, at andre intervenienter end en medlemsstat eller en institution skal bære deres egne omkostninger.

203 Sagsøgeren har tabt sagen og bør derfor dømmes til at betale sagens omkostninger i overensstemmelse med Kommissionens påstand herom, med undtagelse af de af Kommissionen afholdte omkostninger i forbindelse med interventionen. Intervenienterne bærer deres egne omkostninger og betaler Kommissionens omkostninger som følge af disses intervention, i overensstemmelse med Kommissionens påstand herom.

På grundlag af disse præmisser

udtaler og bestemmer

RETTEN (Fjerde Udvidede Afdeling)

1) Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber frifindes.

2) Regione autonoma della Sardegna betaler sagens omkostninger med undtagelse af de omkostninger, som er omfattet af punkt 3 nedenfor.

3) Confederazione italiana agricoltori della Sardegna, Federazione regionale coltivatori diretti della Sardegna og Federazione regionale degli agricoltori della Sardegna bærer deres egne omkostninger og betaler Kommissionens omkostninger som følge af deres intervention.

Legal Tiili Meij

Vilaras Forwood

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 15. juni 2005.

H. Jung H. Legal

Justitssekretær Afdelingsformand